

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Приазовський державний технічний університет"
Освітня програма	17526 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Приазовський державний технічний університет"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	17526
Назва ОП	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Окландер Тетяна Олегівна, Кирилюк Оксана Василівна, Валінкевич Наталія Василівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	05.05.2021 р. – 07.05.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/03/zvit-pro-samooczinyuvannya-osvitnoyi-programy-076-pidpryyemnyctvo-torgivlya-ta-birzhova-diyalnist-bakalavr.pdf
Програма візиту експертної групи	https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/04/programa-vyvizdu-ekspertnoyi-grupy-op-pidpryyemnyctvo-torgivlya-ta-birzhova-diyalnist.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітня програма "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" враховує інтереси усіх груп зацікавлених сторін (стейкхолдерів), має свої чітко виражені особливості та унікальність, забезпечується викладачами із належною академічною кваліфікацією. Позитивно про ОП, про ДВНЗ «ПДТУ» у цілому висловились теперішні здобувачі вищої освіти за даною ОП, учасники відкритої зустрічі (колеги, випускники інших спеціальностей), а також роботодавці. Останні тісно співпрацюють з ЗВО, надають місця практики для здобувачів за даною ОП. Разом з тим, роботодавці зазначили про необхідність постійного оновлення змісту освітньої програми, зважаючи на динамічність процесів на галузевому ринку Донецького регіону. Варто зазначити про належне розуміння поняття внутрішнього забезпечення якості з боку відповідних підрозділів ЗВО та професорсько-викладацького складу, що проявляється у продемонстрованій динамічності оновлення / доповнення документації, розробці положень, що регулюють освітні процеси у ЗВО, відкритості у спілкуванні та задекларованих намірах до подальшого вдосконалення освітнього процесу в ДВНЗ «ПДТУ». В цілому, ОП та освітня діяльність за нею відповідають критеріям, викладеним в Додатку до Положення про акредитацію освітніх програм, з недоволіками, що не є суттєвими. В результаті ознайомлення з матеріалами самоаналізу, проведених зустрічей, ознайомлення з додатково наданими документальними доказами експертна група підтверджує можливість підготовки на достатньо якісному рівні здобувачів вищої освіти. Виявлені недоліки та слабкі сторони ОП не знижують загальне позитивне враження, а визначають перспективи подальшого розвитку програми.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОП повністю відповідають місії університету та Концепції розвитку ДВНЗ «ПДТУ». Вчасно переглянута ОП відпов. до Стандарту ВО України. Налагоджена тісна співпраця з роботодавцями в контексті удосконалення ОП та змісту підготовки, що забезп. врахування регіон. та галузевого контекстів, реальна співпраця із багатьма роботодавцями на постійній основі, їх готовність і до подальшої участі у форм. якісної ОП; ОП та освітня діяльність зорієнтовані на студентоцентр. підхід, використ. широкий набір напрямів формування індивід. осв. траєкторії здобувача, відбувається вдосконалення вибіркової частини та механізму вибору дисциплін; забезпечення набуття здобувачами соц. навичок; правила прийому до ЗВО, в т.ч. на ОП оприлюднені на офіц. сайті ЗВО, доступні та зрозумілі для потенц. вступників; форми та методи навчання, які застос. під час викладання ОК, дозволяють досягти заявлених ПРН, відповідають принципам академічної свободи та студентоцентр. підходу; значний ступінь відповід. навч. процесу на ОП принципам академічної свободи, можливості отримання соц.-психол. допомоги; відкритість проф.-викладацького складу. Прояв індивід. підходу та уваги до майбутніх здобувачів за різними аспектами (напр., території проживання, звідки складно приїхати на навчання; наявність у майбутнього студента особливих освітніх потреб; наявність у вступника особистих досягнень тощо). Створення здобувачам можливостей для поглиблення своїх проф. компетенцій, що передбачені ОП, в цікавому форматі завдяки розвитку іннов. проектів. Полегшення участі студ. у додатк. навчанні наявності чітких та зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Відмітимо, що 70% здобувачів є авторами тез доповідей. Проф. кваліф. гарант ОП та НПП відповідає ліценз. умовам та профілю даної ОП. НПП, які мають наукові ступені, забезпечують викладання 100% ОК ОП. ЗВО забезпечує безоплатний доступ НПП до бібл. ресурсів, інформ. джерел, міжнар. наукометричних баз даних SCOPUS і WS. Організовані безоплатні курси інозем. мов для НПП і здобувачів, які проходять онлайн. Рейтингове оцінювання НПП організоване таким чином, щоб виявити «сильні сторони» та «слабкі сторони» кожного НПП. Кафедра співпрацює із закордонними універ. і НПП мають змогу проходити стажування на базах цих універ-в. Гарант освітньої програми є діючим підприємцем і під час викладання своїх дисциплін надає здобувачам практичні навички з урахуванням досвіду побудови власної справи. Здобувачі відмітили, що такий досвід для них є дуже цінним. Здобувачі ОП ознайомлені з правилами перекладання академ. заборгованості, принципами академ. доброчесності; ЗВО створює систему стимул. проф. розвитку викладачів та сприяє розвитку викладацької майстерності, викор. матеріальні та моральні методи стимулювання; рейтингова система оцінювання ефект. діяльності НПП сприяє стимулюванню персоналу; проводиться комплексна робота з удосконалення мат.-технічної бази ОП. Академічна спільнота вмотивована та готова до подальшого розвитку ОП та освітньої діяльності.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Обмеженість запровадження в ЗВО заходів щодо врахування позицій та потреб зацік. сторін в сучасних умовах. Доцільно розглянути можливість включення до складу розробн. ОП представників роботодавців, здобувачів та інших стейкхолдерів. задля формалізації співпраці та налагодження постійного результативного зв'язку. Результати моніторингу та врахування пропозицій стейкхолдерів з питань оновлення ОП та якості освіти підготовки доступні лише для внутрішнього користувача ЗВО. ЕГ вважає за доцільне реком. узагальнити результати моніторингу пропозицій усіх стейкхолдерів, у тому числі здобувачів та студентів. самовряд., академ. спільн., випускників тощо, та врахування цих пропозицій у вигляді єдиного документа та оприлюднити його у відкритому доступі. Вважаємо, що потребує посилення контекст застосування / реалізації практики заруб. ЗВО. Тому доцільно детал. вивчити та врахувати передовий досвід аналог. іноз. ОП. Доцільно допов. підрозділ «Придатність до працевлаштування» переліком первин. посад відповідно до проф. назв робіт за НКУ «Класифікатор професій ДК 003:2010», які можуть займати випускники цієї ОП. Функціонал наведених посад повинен

корелюватися зі змістом ОП та суттєво наближати її до предметної області спец. 076. В ОПП структ.-логічна схема ОП представлена у вигляді таблиці розподілу по семестрах, не достатньо чітко показує і обґрунт. взаємозв. та порядок вивч. деяких ОК, що не є коректним. Доцільно короткий опис логічної послідов. вивч. компонент ОП представити у вигляді графа. Структ.-логічна схема потребує доопрац. на предмет познач. зв'язків між окремими ОК і прив'язки її до РНП, із зазначенням прореquisiteв та постrequisiteв у РНП ОК. На сьогодні механізм вибору дисц. певною мірою ускладнений, потребує приведення операцій по вибору дисц. в єдину інформ. систему задля спрощення алгоритму дій; процес вибору дисц. доречно організ. через електр. кабінети здобувачів. Є всі підстави стверджувати, що в ДВНЗ «ПДТУ» навчання на даній ОП може здійсн. за дуальною формою, так як на інших факул. дана форма вже успішно впровад. Реком. розгл. питання про дуальну освіту з потенційно-надійними роботодавцями задля надання можл-й здобувачам розширити та удоскон. практ. спрямованість ОП. В НП до переліку вибірк.дисц. включено ОК, яку стейкх. називали як край необхідна – «Маркетинг». Також, зауваж., що обов-ві ОК ППЗ і ПП9 дублюють одна одну. Оцінюючи перспективи реком. замінити одну з ОК на обов. дисцип. «Маркетинг». З огляду на розвиток ОП слаб.стороною є відсутн. перевірки робіт здобувачів за допомогою офіц. платформ Unicheck та AntiPlagiarism. Варто перевірити рівень волод. здобувачами навиків написання унікал. текстів наук.характеру. Радимо перевіряти курс. роб. здобувачів, яких перед-но НП три, через офіційні платформи. Крім цього, залучення до ауд. занять проф.-практ. не має системного характеру. Доцільно сист. залучати до провед. занять проф.-практиків. У свою чергу ЕГ реком. налагодити комунік. щодо донес. такої інфор. здобувачам ОП та навести мотиваційні аргументи щодо важливості долучення до таких заходів.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі ОП - підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які володіють базовими теоретичними знаннями, вміннями, практичними навичками і загальними компетентностями, необхідними для вирішення типових професійних завдань у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Цілі сформульовані чітко, за складом та змістом відповідають місії ЗВО. Дана мета відповідає Концепції розвитку ЗВО до 2023 р. <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/kp-pdtu-2019-2023.pdf> та Статуту ЗВО <https://drive.google.com/file/d/oByEpsiVIDfsBRUgGVXRnS2lmUDA/view>. Згідно зі Концепцією розвитку місія полягає у підготовці фахівців високої кваліфікації, здатних адаптуватися до сучасних соціально-економічних і виробничих умов, ефективно реалізувати отриманий інтелектуальний потенціал, задовольнити нагальні потреби економіки і суспільства (стор.2). Унікальність ОП обумовлена її пріоритетною орієнтацією на формування компетентностей в управлінні та адмініструванні підприємницької діяльності, які в умовах сьогодення є драйверами економічного розвитку країни. Виходячи із Статуту та зазначеної Концепції розвитку можна підтвердити, що мета та особливості ОП за першим бакалаврським рівнем вищої відповідають стратегічним цілям ЗВО. За даною ОП вони спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців з компетентностями щодо критичного осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності; з уміннями обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціон. підприєм-ких, торговельних і біржових структур; фахівців, які вмітимуть аналізувати та визначати напрямки підвищення ефективності діяльності підприємницьких структур в авіації; застосовуватимуть інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур; використовуватимуть основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності; оцінювати ефективність операційної та інвестиційної діяльності підприєм-ких структур. Унікальність ОП обумовлена її пріоритетною орієнтацією на формування компетентностей з урахуванням спрямованості на пром-й ринок регіону, в НП здійснено акцент на організацію біржової, торговельної та підприємн. діяльн., достатній блок дисциплін із спеціальних інформ.технологій, а також на вимоги соціальної економіки та цілей розвитку ЗВО. Також, унікальність ОП (office.naqa.gov.ua/v1/formse/3483/view) проявляється в наданні бакалаврам можливостей поглиблювати і закріплювати теоретичні знання, отримані під час навчання та набувати практичних знань, навичок і досвіду прийняття самостійних рішень під час проходження професійної (виробничої) практики за фахом у роботодавців. Під час онлайн зустрічі ректор чітко описав напрям стратегічного розвитку ОП в контексті розвитку ЗВО. Для Донецького регіону, зокрема для м. Маріуполь об'єктивною є потреба у висококваліфікованих, ініціативних, творчих фахівцях з новим способом мислення

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

При формулюванні цілей та ПРН ОП враховувались позиції і потреби стейкхолдерів. Здобувачі (1-4 курсів) залучалися до обговорення ОП під час особистих зустрічей з гарантом, що підтверджено здобувачами денної ф. н. ЗВО під час спілкування з ЕГ. У ЗВО реалізується ОП та її компоненти відповідно до чіткої структури та розробленого плану; здійснюється моніторинг ОП та її компонентів шляхом опитування студентів і працівників з метою оцінювання ОП. ЗВО здійснив онлайн-опитування студентів щодо рівня задоволеності ОП: <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/12/pidsumky-opytuvannya-studentiv-pro-yakist-navchannya-pdtu-2019-traven.pdf>. Більшість студентів висловила задоволеність змістом ОП. На ОП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (2020 р.) надійшли рецензії роботодавців: О. А. Політик (Віце-президент, керуючий відділенням Донецької ТПП у м. Маріуполі https://drive.google.com/file/d/1bxQ7T_UzCFsZXwiKaJzziv3_FXpzDtTJ/view?usp=sharing, яка запропонувала ввести в ОП тренінг – курси; Куракулов В.А. (Голова правління ГО «Маріупольський продовольчий кластер» https://drive.google.com/file/d/17Lx-sm7xTBMlZfTQ34vI7_spjLow5VQ/view?usp=sharing), який зазначив, що до безперечних переваг ОП слід віднести розроблену дисципліну вільного вибору «Основи самоосвіти та психологія» та розширення вибіркової компоненти ОП вільного вибору здобувачів, що забезпечує якісніший та свідомий вибір здобувачами необхідних компетенцій враховуючи потреби ринку; Пікула О.П. (Голова правління «Маріупольський міський центр підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу» <https://drive.google.com/file/d/1dcZcVGIgGegLQK6oa3qlO4GnSmfOmuGQh/view?usp=sharing>). Про повноту врахування відповідних часу проф. потреб підприємств сфери підтверджують надані ними позитивні рецензії. У ході зустрічей з представниками орган-й було з'ясовано, що зазначені стейкхолдери підтримують дану ОП і акцентують увагу на практичній підготовці здобувачів, що певною мірою було та має бути враховано при формуванні ПРН та спеціальностей (Дресвянніков Д.О., к.е.н.; Каракулов В.А.; Мельникова Л.В. – власниця студії з пошиву одягу «Чотири сезони»). Залучення та співпраця з роботодавцями на постійній основі підтверджено під час зустрічі з ЕГ. Спілкування із студентською спільнотою та представниками самоврядування показало достатній рівень задоволення одержаними компетенціями та результатами навчання, використанням комп. техніки під час освітнього процесу. Таким чином, до пропозицій стейкхолдерів при формуванні цілей та результатів навчання за даною ОП прислухаються та їх потреби певною мірою враховують (протоколи засідань із стейкхолдерами розміщено за посиланням https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1_qIsoLGMh1YeeHhIJW5kGF2eZqEuthSj, відгуки стейкхолдерів: https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1jT_9j2SXERYcQaoYT2Mno_vB-99RtcMh, відгуки академічної спільноти: https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1Er_5uPQN93pTm9y1NooCVtFuoFlFbClO).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

В стратегії розвитку міста «Стратегія розвитку 2021» <https://mariupolrada.gov.ua/page/strategija-rozvitku-2021> приділяється багато уваги розробці цільових галузевих програм: програма розвитку малого і середнього бізнесу; зазначаються потенційні конкурентні переваги для розвитку малого та середнього бізнесу: наявність вільних виробничих майданчиків для інвестування і привабливих видів економічної діяльності. Тому, вважаємо, що під час формулювання цілей та ПРН ОП було враховано тенденції розвитку сучасного ринку праці, а також його галузевого та частково регіонального сегменту. Роботодавці у спілкуванні зазначили, що вони також приймають участь в обговоренні змісту та результатів ОП під час проведення конференцій та особистих зустрічей, що відбуваються у ЗВО. Роботодавці зазначили, що фахівці-випускники є сьогодні вкрай затребуваними на ринку праці. Перелік освітніх компонентів у цілому узгоджується із цілями ОП, тенденціями розвитку спеціальності. Цілі та ПРН ОП узгоджені із Стратегічним планом діяльності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України на 2020-2024 роки: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?tag=ProgramiTaPlaniEkonomichnogoIStosialnogoRozvitkuUkraini>; у відповідності до розробленої у м. Маріуполь стратегії розвитку міста «Стратегія розвитку 2021» <https://mariupolrada.gov.ua/page/strategija-rozvitku-2021>. У відомостях про СО зазначено, що враховано досвід підготовки кадрів вищої кваліфікації у вітчизняних ЗВО, зокрема ЗНУ, та іноземних: Університету Миколаша Ромеріса та Господарської академії ім. Д.А. Ценова г. Свіштов. У 2021 році у межах проекту ERASMUS+ стажування пройшли: Larysa Kapranova, Olena Khadzhynova <https://drive.google.com/drive/u/3/folders/12tNTHPHVXiyeWJ3bcwZRXFMu6Go4OBF>. Викладачі кафедри активно співпрацюють з академічною спільнотою України. Так на ОП були отримані рецензії: Чентукова Ю.І. (завідувач кафедр економіки та міжнар. економ. відносин, д.е.н., проф., Маріупольський державний університет, <https://drive.google.com/file/d/1dS4ZfA31CGn4w9U4E6cHjPzEXnybUkd3/view?usp=sharing>), який зазначив, що ОП можна рекомендувати для підготовки студентів як таку, що відповідає забезпеченню відповідності ПРН запитам потенційних роботодавців; Калініна С.П. (завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки, Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, д.е.н., проф., https://drive.google.com/file/d/1i1ruwGS_Etq6jrdKSz2KrifmNIJhqdB/view?usp=sharing), яка зазначила, що дисципліни навчального плану, які наведені в ОП відображають актуальні для галузі теми. Спілкування із роботодав. підтвердило їх відгуки про ОП, а також те, що цілі ОП, її фокус та ПРН дозволяють випускникам програми бути конкурентом на ринку праці. Тенденції розвитку спеціальності враховуються на основі постійного їх моніторингу, який здійснюється гарантом, групою забезп. та НПП, які задіяні у НП за даною ОП, про що свідчать результати наукової та методичної роботи.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого

стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОП забезпечує досягнення програмних результатів навчання через вивчення дисциплін, написання курсових робіт та проходження ознайомчої та професійної практик, що дозволяє набути здобувачам загальні та фахові компетентності, визначені діючим стандартом за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Перелік загальних та фахових компетентностей, що відображені у профілі ОП, відповідає переліку, наведеному у діючому стандарті спеціальності. Набуття зазначених компетентностей повністю забезпечується нормативною складовою ОП, що наочно відображено у матрицях відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та забезпечення програмних результатів навчання компонентами освітньої програми. ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» оновлювалась переглядалась двічі. Перший перегляд був проведений у 2017 році у відповідність до листа Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 № 1/9-239 щодо використання у роботі закладів вищої освіти примірних зразків освітніх програм (Наказ ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» №105-05 від 13.06.2017). Другий перегляд відбувся відповідно державному стандарту вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.18 № 1243 (Наказ ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» №78-05 від 29.03.2019). Освітня програма зорієнтована на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення власних знань, професійної мобільності й швидкої адаптації до змін і розвитку в різних сферах можливого застосування набутих компетентностей. Між тим необхідно зазначити, що Структурно-логічна схема ОП представлена у вигляді розподілу по семестрах таблиці, що ускладнює логіку її сприйняття. Також, вважаємо, що навчальна дисципліна «Форми організації підприємницької діяльності» дублює курс «Організація власного бізнесу». Водночас, за рекомендаціями як експертів, так і стейкхолдерів варто ввести до циклу професійної підготовки навчального плану дисципліну «Маркетинг» з метою забезпечення виконання ПРН ОП. Отже, ОП за першим бакалаврським рівнем відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій, дозволяє досягти визначених Стандартом ПРН.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1.Заклад має зафіксовану у вигляді окремого документу місію та стратегію розвитку, а цілі освітньої програми відповідають стратегічним цілям закладу. ОП є актуальною для потреб економічної науки та підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, зокрема в Україні та в м.Маріуполі. Програмні результати навчання доповнені з урахуванням фокусу ОП. 2.Налагоджена тісна співпраця з роботодавцями та іншими стейкхолдерами в контексті удосконалення освітньої програми та змісту підготовки, що забезпечує врахування регіонального та галузевого контекстів, фокус програми на регіональні потреби ринку праці. 3.Реальна співпраця із багатьма роботодавцями на постійній основі, їх готовність і до подальшої участі у формуванні якісної освітньої програми. 4.Анкетування здобувачів з метою виявлення потреб щодо покращення організації навчання на ОП. 5.Наявність висококваліфікованої робочої групи на стадії проектування та для подальшого оновлення ОП, часткове оновлення програмних результатів та освітніх компонент у 2019 р. 6. Вчасно переглянуто ОП відповідно до Стандарту вищої освіти України галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». 7. Кафедра економічної теорії та підприємництва активно співпрацює з Університетом МиколашаРомеріса м. Вілюнюс (Литва) завдяки цій співпраці викладачі кафедри набувають досвіду в інноваційних методах викладання про що є відповідні сертифікати та залучені до проекту ERASMUS+ project 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-SBHE-JP. 8. До практичної підготовки здобувачів залучаються випускники магістерської програми, які є діючими підприємцями. Укладена угода про професійну практику з ФОП Мельнікова Л.В., яка закінчила у 2019 році навчання за ОП «Якість, стандартизація та сертифікація», спеціальність 076. 9. На даний час відбувається перегляд освітньої програми, а саме виконавчим директором UNIA Ukraine National InnovationAgency/ Національне агенство інновацій Гутніковим Володимиром під час тренінгу і подальшого спілкування з викладачами та здобувачами та у рамках проекту ERASMUS+ project 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-SBHE-JP«Digitalization of economicasan element of sustainable development to Ukraine and Tajikistan (Dig Eco)» включити до ОП тренінг – курс: «Діджиталізація бізнесу».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. Недостатній рівень конкретизації цілей та основного фокусу ОП. Рекомендації: конкретизувати цілі та основний фокус ОП в напрямку врахування її унікальності, при розкритті особливостей освітньої складовою зробити акцент на її якісні відмінності від існуючих програм. 2. Рекомендовано проведення детальніших анкетувань здобувачів щодо напрямів поліпшення саме ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за набором компонент, висвітлення їх на сайті ЗВО за останні роки (2020-2021), оприлюднити дані результати анкетування також на сайті ЗВО. 3. Обмеженість запроваджених в університеті заходів щодо врахування позицій та потреб зацікавлених сторін. Рекомендації: розглянути можливість включення до складу розробників ОП представників роботодавців, здобувачів та інших стейкхолдерів задля формалізації співпраці та налагодження постійного формалізованого зв'язку. 4. Потребує посилення контекст застосування / реалізації практики зарубіжних ЗВО в ДВНЗ «ПДТУ» за даною ОП. Тому доцільно детальніше вивчити та врахувати передовий досвід аналогічних іноземних ОП, реалізовувати співпрацю з іноземними партнерами в рамках міжнародних програм саме за спеціальністю 076.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має значний рівень узгодженості із характеристиками за підкритеріями критерія 1. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, а також такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, урахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми критерію 1 при наявності недоліків, що не є суттєвими. Тому експертна група вважає доцільним встановити відповідність ОП рівню «В» за 1-м критерієм.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП складає 240 ЄКТС кредитів, що відповідає нормам, викладеним у Законі України «Про вищу освіту» № 1556-VII в редакції від 18.03.2020 р. та стандарту вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» першого (бакалаврського рівня) затвердженого 13.11.2018 р. Обсяг, що спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю складає 168 ЄКТС кредитів, що становить 70% від загальної кількості. Обсяг навчальних дисциплін за вибором складає 72 ЄКТС кредитів, що становить 30% від загальної кількості кредитів: [blob:https://office.naq.gov.ua/d39cd057-7827-4800-9b6a-7b186af33b11](https://office.naq.gov.ua/d39cd057-7827-4800-9b6a-7b186af33b11). Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «ПДТУ»: <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvnz-pdtu.pdf>.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Матриця відповідності програмних компетентностей відповідає освітнім компонентам ОП та матриця забезпечення ПРН за відповідними компонентами ОП взаємопов'язані з освітніми компонентами, мають чітку спрямованість на досягнення заявлених ПРН. Кожен програмний результат навчання охоплений змістом ОП. Досягнення загальних компетентностей є реалістичним. Це логічно продемонстровано переліком ОК ОП. Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти та НПП уточнено мову освітнього процесу – державна, було встановлено дотримання учасниками освітнього процесу вимог ст. 7 Закону України «Про освіту». Необхідно зазначити, що структурно-логічна схема ОП, що затверджена 05.03.2019 р. не достатньо чітко показує і обґрунтовує взаємозв'язок та порядок вивчення освітніх компонент програми. Сама схема представлена у вигляді таблиці, що, ми вважаємо, не є коректним. У цілому вибір та послідовність вивчення обов'язкових компонент освітньої програми є обґрунтованими, дозволяють в більшій частині досягнути заявлених цілей та програмних результатів навчання. Структура навчального плану в цілому відповідає освітньо-професійній програмі та поділений на цикли: обов'язкові навчальні дисципліни (дисципліни циклу соціально-гуманітарної підготовки, фундаментальної та загальноекономічної підготовки, професійної та практичної підготовки) та вибіркові навчальні дисципліни (загальноуніверситетський каталог та факультетський каталог дисциплін). З огляду на подальший розвиток ОП відмітимо, що під час зустрічі зі студентами, а також роботодавцями з'ясувалась необхідність оновлення ОП деякими сучасними дисциплінами щодо формування комунікативних навичок, розвитку підприємницького мислення, маркетингу, практичної розробки та формування бізнес-проектів з подальшим фінансуванням та реалізацією. З проектом ОП можна ознайомитись за посиланням <https://www.facebook.com/mar.pstu/posts/3902483679859065>. На основі аналізу змісту ОП, НП та відомостей, що викладені в таблицях 1, 3, експертною групою з'ясовано: зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності; освітні компоненти, що включені до ОП (структурно-логічна схема) складають логічну взаємопов'язану систему; освітні компоненти дозволяють досягти цілей та програмних РН. Матриця відповідності програмних компетентностей відповідає ОК ОП та матриця забезпечення ПРН за відповідними компонентами ОП взаємопов'язані з освітніми компонентами, мають чітку спрямованість на досягнення заявлених ПРН. Кожен програмний результат навчання охоплений змістом ОП. Досягнення загальних компетентностей є реалістичним. Центральним фокусом спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є діяльність суб'єктів господарювання підприємницьких, торговельних та/або біржових структур з виробництва та обігу товарів і послуг,

яка здійснюється з метою забезпечення їх ефективного управління і розвитку. Це логічно продемонстровано переліком освітніх компонент ОП: <https://office.naq.gov.ua/d2e2c4fb-847e-4890-ae4a-ee3742b9cebd>.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП відповідає предметній галузі заявленої спеціальності, спрямований на здобуття професійних знань, умінь, навичок, формування компетентностей, які дозволять успішно здійснити професійну діяльність випускника, підготують конкурентного фахівця, який володіє методами організації підприємств, діяльності, сучасними інформ.-комунікаційними технологіями в галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, уміє використовувати систему знань у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, може здійснювати науково-дослідну роботу та здатен організувати її з іншими учасниками підприємств, діяльн. в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, налаштований систематично підвищувати свою здатність до безперервної проф. самоосвітньої діяльності. Обов'язкові та вибіркові ОК мають тісний зв'язок зі спеціальністю та предметною областю, охоплюють як теоретичний, так і практичний зміст предметної області. Це загалом дозволяє підготувати фахівців, які здатні ідентифікувати та розв'язувати комплексні проблеми. Як зазначено у відомостях про СО (<https://office.naq.gov.ua/v1/form-se/3483/view>) перелік фахових компетентностей корелює з описом бакалаврського рівня НРК. Зміст ОК відповідає предметній галузі спеціальності й має на меті формування в здобувачів загальних та фахових компетентностей майбутніх фахівців в сфері підприємств, торгівлі та біржової діяльності для успішного здійснення проф. діяльності. Освітні компоненти ОП спрямовані як на формування hard skills – загальних і спеціальних компетентностей, ПРН, так і soft skills – формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами. ОК, які має ОП, становлять взаємопов'язану логічну систему обов'язкових (4560 а.г.) і вибіркових дисциплін (2160 а.г.), а також практик (480 а.г.). Цикл дисциплін соціально-гуманітарної підготовки становить 16 кр., дисц. фундамент., природничо-наукової та загальноекономічної підготовки складають - 40 кр., та дисц. проф. та практичної підготовки 96 кредитів, практика-16 кредитів. Зміст пропонованої ОП умотивовано поєднує навчальні дисципліни, які закладають теоретичний фундамент предметної галузі (ФПЕ3-ФПЕ5, ФПЕ7-ФПЕ8, ПП1), тобто презентують поняття, концепції, принципи їх застосування для пояснення фактів та прогнозування результатів; поєднують теоретичні знання з їх практичним застосуванням, зокрема забезпечують якісну майбутню професійну спроможність здобувача вищої освіти, його конкурентоздатність, опанування відповідними методами (загальнонауковими та спеціальними), методиками та технологіями (ПП2-ПП6), реалізують застосування набутих загальних і фахових компетентностей у практичній діяльності (ПП18; ПП19): надають можливість застосовувати знання щодо закономірностей, центральних категорій та положень, розуміти особливості їх застосування в професійній діяльності, обґрунтовувати вибір принципів, методів, технологій в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Вибіркові компоненти ОП посилюють ПРН, які забезпечують ОК.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Результати зустрічей із здобувачами та НПП підтвердили наявність заявлених у відомостях про СО напрямів формування індивідуальної освітньої траєкторії (вільний вибір тематики курсових робіт; гнучка організація форми навчання; можливість вибору баз практики, використання переваг неформальної освіти; вільний вибір вибіркових дисциплін), їх розуміння здобувачами та можливість застосування. ЗВО виконує Закон України «Про вищу освіту» в частині забезпечення права здобувачів ОП обирати дисципліни обсягом не менше 25% (16 кредитів ЄКТС в ОП 2016 року, 15 кредитів в ОП 2019 року). Вивчення ОП <https://office.naq.gov.ua/d2e2c4fb-847e-4890-ae4a-ee3742b9cebd>, Положення про організацію освітнього процесу <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvz-pdtu.pdf>, Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії навчання здобувачів вищої освіти <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/01/dodatok-1-do-nakazu-vid-03.03.2021-%E2%84%96-51-polozhennya-pro-formuv-individualn-osvitn-trayektoriyi-navch-zdobuv-vyshh-osvity-u-dvz-pdtu.pdf>, результати зустрічей з гарантом, адміністрацією, здобувачами, начальником відділу забезпечення якості освіти дозволяють ЕГ зробити висновок про комплексність застосованих заходів в напрямку удосконалення процедур вибору дисциплін як складової формування індивідуальної освітньої траєкторії. Перелік вибіркових дисциплін щорічно оновлюється і доводиться до відома здобувачів до початку весняного семестру. Процедура здійснення вибору окремих дисциплін або блоку дисциплін здійснюється за особистою заявою здобувачів декану факультету на наступний навчальний рік. В ДВНЗ "ПДТУ" створено загальноуніверситетський каталог вибіркових дисциплін який базується на факультетських каталогах <https://pstu.edu/uk/studentu/vybirkovi-dyscypliny/>. Здобувачів вищої освіти щорічно ознайомлюють з переліком навчальних дисциплін та зі змінами. Перелік ОК є у ОП <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/04/076-B-PTB-2019.pdf>. Інформація про зміст дисциплін (РПД – силабус) розміщується на сайті ДВНЗ «ПДТУ» (<http://ummm.pstu.edu/handle/123456789/41>). Заяви студентів вивчаються деканом. Розглядається можливість створення груп для вибіркових дисциплін з урахуванням вимог до нормативної чисельності здобувачів, після формування корегуються індивідуальні навчальні плани здобувачів. ЕГ відмічає наявність та послідовність застосованої траєкторії щодо розширення переліку вибіркових дисциплін та практики вибору дисциплін з інших ОП ЗВО (при специфічних освітніх потребах конкретного здобувача). На зустрічі здобувачі підтвердили розуміння ними процедур вибору та їх зміни. Результати проведення опитування студентів щодо формування індивідуальної траєкторії навчання та приклад заяви студента на вибір ОК вибіркового блоку НП, наведено за посиланням: <https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1KV5OiBevHyD4ESKarCTbvJxuvJdo6afV> та <https://drive.google.com/file/d/1yn7nRnyLm2bMP38lqmoljyFzWCYPJB2K/view>.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП передбачає здобуття практичних компетентностей за допомогою практичної складової ОК (практичні заняття), запроваджених форм та методів оцінювання, а також за допомогою ознайомчої та професійної практики (обсяг 8 і 8 кредитів). Перелік усіх видів практик, їх форми та терміни проведення визначаються навчальними і робочими НП та ОП і регулюються: Положення про проведення практики студентів <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-provedennya-praktyku-studentiv-dvz-pdtu.pdf>. Метою ознайомчої практики є закріплення, розширення та поглиблення теоретичних знань, практичних вмінь та навичок з дисциплін, що вивчаються, формування зацікавленості до майбутньої професійної діяльності, здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємств, торговельних та біржових структур <http://umm.pstu.edu/handle/123456789/13620?locale-attribute=uk>. Метою професійної практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці в галузі їх майбутньої професії <http://umm.pstu.edu/handle/123456789/22310?locale-attribute=uk>. Визначення мети, завдань та змісту практичної підготовки відбувається на основі співпраці з роботодавцями та укладання з ними відповідних угод: ФОП Мельникова Л.В., ФОП Селіцька В.О., ТОВ "КЛИМ", Установа "Маріупольський міський центр підтримки та розвитку МСБ", ФОП Капранов, Маріупольський міський центр зайнятості, Відділення Донецької ТПП м. Маріуполь Спількування з роботодавцями (Дресвянніков Д.О. – провідний менеджер Маріупольський міський центр підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу, кандидат економічних наук; Каракулів В.А. – Голова ГО «Маріупольський продуктово-клістер», власник пекарні «Старокримський хліб»; Мельникова Л.В. – власниця студії з пошиву одягу «Чотири сезони») підтвердило факт співпраці та готовність приймати на практику здобувачів за даною ОП. Готовність роботодавців до співпраці підтверджується наявністю договорів. Роботодавці акцентували увагу на важливості та корисному досвіді співпраці в рамках реалізації ОП. Практичній підготовці відведено значну роль у досягненні ПРН. Останні містять такі формулювання як «демонструвати», «здійснювати», «розробляти», «використовувати», «надавати», що передбачає практичне спрямування навчання через форми: тренінги, моделювання, практику, що містять практичний аспект. НПП підкреслили, що на заняттях вони намагаються більше уваги приділяти практиці. Практичній підготовці відведено значну роль у досягненні ПРН. Наступність її видів визначається логікою поступового розвитку компетентностей від загальних до професійних. Задекларовано під час інтерв'ю з НПП кафедри, здобувачами (Гай І., Прокопенко А., Широченко А., Меркуліна О., Радченко А., Танаджи О., Водолазський О., Малахова Є., Дворникова О., Ткаченко Д., Дубовой Д.) та групою забезпечення ОП що розвиток компетентностей відбувається під час підготовки та безпосередньо на практичних заняттях та при виконанні індивідуальних завдань.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз ОП, робочих НП, методичного забезпечення, результати зустрічей із здобувачами та НПП дає можливість ЕГ підтвердити наявність умов для набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills), а саме: навичок комунікації, лідерства, здатності брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння врегульовувати конфлікти, працювати в команді, організовувати, мотивувати та керувати роботою колективу, здатності логічно і системно мислити. Фактично навички «soft skills» формуються в рамках всіх освітніх компонентів, доказом чому є застосовані методи навчання (їх опис був представлений науково-педагогічними працівниками на зустрічі). Під час зустрічі студенти продемонстрували, що вони обізнані з поняттям соціальних навичок, надали приклади їх розвитку та перспектив їх використання. НПП надали практичні приклади застосування активних методів навчання, які опосередковано розвивають різні соціальні навички. Такі навички відображено у загальних та фахових компетентностях та ПРН. Їх набуття забезпечується відповідними освітніми компонентами. В процесі навчання використовуються відповідні форми та дидактичні методи: тренінги, ситуативне навчання, творчі завдання, командна робота над проектом та інші. Роботодавці також сприяють розвитку soft skills через реалізацію проектів співпраці. В ЗВО результативно працює Проект «Стартап-школа Sikorsky Challenge: сприяння інноваційному розвитку та підприємницькій діяльності стартапів в цільових університетах Донецької та Луганської областей»: Програма USAID Economic Resilience Activity (ERA). Для здобувачів вищої освіти ОП soft skills є особливо важливими оскільки акцентується увага на здатності розв'язувати складні спец. задачі та практичні проблеми у галузі, що потребує формування навичок міжособистісної взаємодії (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/04/076-Б-ПТБ-2019.pdf>). Першим чинником формування soft skills є розроблені ПК, які наведені в ОП: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК5, ЗК7, СК3, СК7. Другим чинником форм. соціальних навичок є методи, форми проведення навч. занять та організація самост. роботи на основі продуктивних та інтерактивних методів навчання, що передбачають прояв активної взаємодії, здатностей презентувати себе, проявляти стресостійкість, гнучкість, адаптування, управління собою тощо. Завдяки формуванню ПРН ОП, до яких відносяться: ПРН2, ПРН3, ПРН6, ПРН7, ПРН9, ПРН10, здобувачам вищої освіти пропонується вивчення наступних дисциплін ВК: "Основи демократії та права людини", "Соціальне партнерство", "Основи самоосвіти та психологія", "Соціологія та політологія", "Етика та етикет ділового спілкування" тощо. Наступним кроком є участь здобувачів у різних наукових та культурних заходах, наприклад: Всеукраїнська студентська НПК «Сучасні тенденції розвитку підприємництва в Україні», 24.11.2018 року; Всеукраїнська студентська НПК «Проблеми підприємництва в умовах невизначеності»: матеріали» 07.11.2020 р. <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/27968>. Конференція пройшла в он-лайн режимі в Google Meet.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на тепер відсутній. Як зазначено у Звіті про СО (<https://office.naq.gov.ua/v1/form-se/3483/view>) здобувачам освітнього ступеню «Бакалавр» в результаті успішного навчання на освітній програмі «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» присвоюється освітня кваліфікація «Бакалавр підприємництва, торгівлі та біржової діяльності», професійна кваліфікація не присвоюється.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

За результатами аналізу ОП, навчального плану, зустрічей зі здобувачами ЕГ має можливість підтвердити, що обсяг ОП та окремих ОК в цілому є відповідним для досягнення цілей та ПРН та не встановила фактів надмірного навантаження на здобувачів, оскільки: тривалість теорет. навчання, практики та сесії визначено. Самост. робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручники, навчальні посібники, методичні матеріали, курси лекцій, практикуми, навчально-лабораторне обладнання, електронно-обчислювальна техніка тощо. Обсяг ОП та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) відповідає факт. навантаженню здобувачів, досягненню цілей та ПРН. ОП у частині переліку навч. дисциплін має дві складові – обов'язкову та вибіркову. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvnz-pdtu.pdf>, Положення про самостійну роботу студентів <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-samostiynu-robotu-studentiv-nakaz-169-05-2017.pdf> та до ст. 62 Закону України «Про вищу освіту» <https://zakon.help/law/1556-VII> обсяг вибіркового навчальних дисциплін має бути не менше 25 % від загального обсягу програми підготовки. Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної форми навчання регламентується робочим НП і складає від 1/2 до 2/3 від загального обсягу навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного на вивчення конкретної дисципліни. На обов'язкову ОК проходиться 168 кр, на вибіркову освітню компоненту - 72 кредити ЄКТС. Опитування здобувачів ОП при визначенні співвідношення фактичного навантаження та обсягу окремих ОК не відбувалось. Але відбулося опитування «Оцінка загальних якісних параметрів навчання студентами ПДТУ» в якому брали участь здобувачі ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/12/pidsumky-opytuvannya-studentiv-pro-yakist-navchannya-pdtu-2019-traven.pdf>. В результаті опитування фокус-груп здобувачів вищої освіти, ЕГ отримала підтвердження про оптимальність та адекватність (на їх думку) фактичного навантаження протягом дня, тижня, семестру в порівнянні із обсягом освітніх компонентів. Ці висновки були підтверджені на зустрічі із представниками структурних підрозділів ЗВО, що узгоджується і з цифрами, наведеними в навчальному плані (<blob:https://office.naq.gov.ua/d39cd057-7827-4800-9b6a-7b186af33b11>). ЕГ не встановила фактів надмірного навантаження на здобувачів вищої освіти. ЕГ підтверджує, що обсяг ОП та окремих освітніх компонентів в цілому є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Обсяг освітніх компонентів ОП та кількість кредитів у НП співпадають та відповідають рекомендованим нормам документу ЗВО, що регламентує цей процес. Таким чином, обсяг ОП та окремих ОК (у кредитах ЄКТС) переважно реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів ОП.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

З грудня 2019 року у ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» впроваджена дуальна форма здобуття вищої освіти. Метою якої є підвищення якості професійної підготовки здобувачів освіти, за рахунок: зміцнення та удосконалення практичної складової освітнього процесу із забезпеченням досягнення результатів навчання, визначених відповідним стандартом освіти та освітньою програмою; забезпечення взаємозв'язку, взаємопроникнення та взаємовпливу різних систем (наука і освіта, наука і виробництво чи громадський сектор) для впровадження важливих змін, спрямованих на підвищення якості освіти; підвищення якості підготовки фахівців відповідно до реальних вимог ринку праці та забезпечення національної економіки кваліфікованими фахівцями; посилення ролі роботодавців та фахових об'єднань у системі підготовки кваліфікованих кадрів від формування змісту освітніх програм до оцінювання результатів навчання; модернізація змісту освіти з метою приведення їх до відповідності вимогам ринку праці; підвищення конкурентоздатності випускників закладів освіти в умовах глобалізації та сприяння росту рівня зайнятості молоді; скорочення періоду адаптації випускників до професійної діяльності; підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання. В ДВНЗ «ПДТУ» розроблено Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/dualna-osvita-dohovir-azovstal-2019.pdf>, <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/dualna-osvita-dohovir-illicha-2019.pdf>, <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/dualna-osvita-dohovir-tov-metinvest-promservis-2019.pdf>. Проте, підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти за даною ОП не здійснюється. ОП не передбачає навчання за дуальною формою освіти, але на зустрічі із адміністрацією закладу були отримана інформація щодо віднесення дуальної форми освіти до одного з пріоритетних напрямів розвитку університету. В ході спілкування зі здобувачами експертною групою було встановлено наявність окремих елементів дуальної освіти, які впроваджені в рамках практичної підготовки та двох видах практик. Здобувачі вищої освіти та роботодавці підтвердили свою зацікавленість в розвитку дуальної форми освіти ОП в ДВНЗ «ПДТУ».

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. Зміст ОП має чітку структуру та відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності. Освітні компоненти програми становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. 2. ОП та освітня діяльність зорієнтовані на студентоцентрикований підхід, використовується широкий набір напрямів формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача, відбувається постійне вдосконалення вибіркової частини та механізму вибору дисциплін. 3. Стратегічна орієнтація на розвиток дуальної освіти ОП, доцільність якої підтверджують стейкхолдери, належний рівень практичної підготовки. 4. Наявна фактична можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти. 5. Забезпечення набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок. 6. Гарант освітньої програми є діючим підприємцем і під час викладання своїх дисциплін надає здобувачам практичні навички з урахуванням досвіду побудови власної справи. Здобувачі відмітили, що такий досвід для них є дуже цінним. На ОП викладають та залучаються до тренінгів діючі підприємці. 6. Кафедра економічної теорії та підприємництва долучена до створення першого у Маріуполі і, зокрема, у Донецькій області, «Маріупольського продовольчого кластеру» (підтверджуючим документом є Меморандум про співпрацю з «Маріупольським продовольчим кластером»). В рамках укладеної угоди здобувачам буде надано досвід практичної підготовки за різними напрямками створення бізнесу у харчовій промисловості. 7. Оновлення переліку та змісту ОК ОПП здійснюється на основі наукових досліджень і прогресивного досвіду: у викладачів кафедри є публікації що входять до наукометричних баз Scopus та WoS у кількості 10 публікацій за останні 5 років. Свої наукові доробки викладачі використовують при викладанні дисциплін за ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. Механізм вибору дисциплін певною мірою ускладнений, потребує вдосконалення та приведення всіх операцій по вибору дисциплін в єдину інформаційну систему задля спрощення алгоритму дій. Рекомендації: розширити можливість вибору вибірових дисциплін різного профілю та долученість здобувачів до вивчення дисциплін у збірних групах. 2. В НП до переліку вибірових дисциплін включено ОК, які стейкхолдери називали як вкрай необхідна – «Маркетинг». Також, зауважимо, що обов'язкові ОК ППЗ і ПП9 дублюють одна одну. Оцінюючи перспективи рекомендуємо замінити одну з ОК на обов'язкову дисципліну «Маркетинг». 3. Важливим є врахування досвіду аналогічних іноземних програм при оновленні ОП у майбутньому. 4. Запропоновано впровадити додаткові курси та факультативи для розвитку соціальних навичок здобувачів вищої освіти. Доцільно було б розширити можливості набуття програмних компетентностей професійної підготовки в рамках створення навчально-виробничої лабораторії, враховуючи специфічну галузеву спрямованість регіону. 5. Рекомендуємо посилити роботу з академічної мобільності учасників даної ОНП, щоб декларації про наміри переросли у реальну співпрацю. 6. Рекомендуємо поглибити роз'яснювальну роботу серед здобувачів щодо можливостей навчання у неформальній освіті та визнання ЗВО здобутих результатів. 7. Процес вибору дисциплін доречно організувати через електронні кабінети здобувачів вищої освіти. 8. В ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» навчання на даній ОП може здійснюватися за дуальною формою (впроваджено на інших факультетах). Рекомендується розглянути питання про дуальну освіту з потенційно-надійними роботодавцями задля надання можливостей здобувачам вищої освіти розширити та удосконалити практичну спрямованість освітньої програми; забезпечити проінформованість здобувачів про такі можливості. 9. Доцільно доповнити підрозділ «Придатність до працевлаштування» переліком первинних посад відповідно до професійних назв робіт за Національним класифікатором України «Класифікатор професій ДК 003:2010» та, зокрема, International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO - 08), які можуть займати випускники цієї ОП. Функціонал наведених посад повинен корелюватися зі змістом ОП та суттєво наближати її до предметної області спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». 10. Структурно-логічна схема ОП представлена у вигляді таблиці розподілу по семестрах. Структурно-логічна схема потребує доопрацювання на предмет позначення зв'язків між окремими ОК і прив'язки її до РНП, із зазначенням прореквізитів та постреквізитів у РНП ОК. Рекомендовано: короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми представити у вигляді графа.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП має значний рівень узгодженості із за під критеріями критерія 2. Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 2.1-2.9: обсяг програми відповідає вимогам законодавства та стандарту щодо навантаження в кредитах ЄКТС, її зміст має в цілому чітку структуру дозволяє досягти програмних результатів

навчання та відповідає предметній області, є можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії, які постійно вдосконалюються, передбачені можливості для належної практичної підготовки, а також набуття softskills, фактичне навантаження є в цілому адекватним. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми критерію 2 при наявності недоліків, що не є суттєвими. Тому експертна група вважає доцільним встановити відповідність ОП рівню «В» за 2-м критерієм.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

На офіційному веб-сайті ЗВО (<https://pstu.edu/uk/>) оприлюднено правила прийому на навчання за ОП за посиланням <https://pstu.edu/uk/vstup/informacziya-pro-pryjom/>. Також оприлюднено (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/01/nakaz-%E2%84%96278-05-pro-zatverdzhennya-pravyl-pryjomu-2021.pdf>) наказ №278-05 «Про затвердження правил прийому до ДВНЗ «ПДТУ» у 2021 році». Розділ для абітурієнтів виділено червоним кольором, що контрастно вирізняється на головній сторінці веб-сайту, котра здебільшого синьо-голубих відтінків, що, беззаперечно, полегшує пошук необхідної інформації новим відвідувачам веб-ресурсу. У правилах прийому чітко та зрозуміло для потенційних абітурієнтів описано: загальні положення з тлумаченням відповідних термінів; підстави та вимоги для вступу; порядок роботи приймальної комісії, строки прийому заяв та документів, конкурсного відбору та зарахування на навчання; джерела фінансування здобуття вищої освіти; обсяги прийому та обсяги державного замовлення; конкурсний відбір, його організація та проведення; спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти; формування рейтингових списків вступників та рекомендації до зарахування; реалізація права вступників на обрання місця навчання; особливості прийому на навчання іноземців та осіб без громадянства тощо. Дана інформація також комплексно розміщена в розділі «Абітурієнту» та «Приймальна комісія» у відповідних вкладках, як і відомості про галузі знань, спеціальності та освітні програми ПДТУ, контакти і графік роботи приймальної комісії та іншу корисну для вступника інформацію. Варто відмітити, що вступникам за потреби пропонується скористатися центрами допомоги абітурієнту (надано відповідні посилання). Гарною ідеєю є вкладка «Питання-відповіді», де абітурієнтам пропонується вивчити найбільш актуальні питання щодо вступу та загалом про ЗВО. Під час онлайн-спілкування зі здобувачами за ОП було підтверджено, що правила та умови прийому на навчання за ОП є чіткими, зрозумілими та не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Врахування особливостей ОП здійснюється відповідно до «Правил прийому на навчання до ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/01/dodatok-do-nakazu-%E2%84%96-278-05-pravyly-pryjomu-2021.pdf>), які були розроблені приймальною комісією в 2020 році та затверджені Вченою радою університету відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2021 р., затверджених наказом МОН України від 15.10.2020 р. № 1274 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 09.12.2019 р. №1225/35508. Для здобуття ступеня бакалавра за освітніми програмами до ДВНЗ «ПДТУ» приймаються особи, які здобули повну загальну середню освіту або освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста. В процесі онлайн-спілкування зі здобувачами, було підтверджено, що конкурсний відбір на навчання за ОП можливий за результатами вступних випробувань у формі зовнішнього незалежного оцінювання. В додатку до Правил прийому до ПДТУ (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/01/perelik-predmetiv-zno-2021.pdf>) можна ознайомитися з переліком конкурсних предметів ЗНО. Згідно відомостей про самооцінювання, ЗВО для врахування особливостей ОП скористався можливістю встановити коефіцієнти для дисциплін ЗНО, зокрема: Українська мова та література - 0,3; Математика - 0,3; Історія України або Географія або Іноземна мова або Біологія або Фізика або Хімія – 0,3. Встановлення вагових коефіцієнтів з конкурсних предметів ураховує значимість знань з цих предметів та є дієвим інструментом врахування особливостей ОП для успішного навчання в подальшому. Проте з'являється питання, яким чином знання з конкурсних предметів Біологія, Фізика чи Хімія дотичні до дисциплінарної області ОП. Варто зазначити, що при вступі на ОП враховуються середній бал документа про повну загальну середню освіту, бал за успішне закінчення у рік вступу підготовчих курсів ДВНЗ «ПДТУ», бал особам, які є членами збірних команд України, призерам IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад, учасникам Всеукраїнської олімпіади закладу вищої освіти тощо, що свідчить про прояв явища студентоцентризму вже на етапі вступу до ЗВО. Це, беззаперечно, є позитивною практикою, що заохочує майбутніх абітурієнтів до саморозвитку.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання

кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності регулюються «Положенням про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvnz-pdtu.pdf>). Згідно даного Положення право на академічну мобільність може бути реалізоване на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів про співробітництво між ДВНЗ «ПДТУ» та вітчизняним вищим навчальним закладом (науковою установою) або його основним структурним підрозділом, між ДВНЗ «ПДТУ» та іноземними вищими навчальними закладами (науковими установами) та їх основними структурними підрозділами, а також може бути реалізоване учасником освітнього процесу ДВНЗ «ПДТУ» з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією та керівництвом інституту/факультету ДВНЗ «ПДТУ», на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів. Також правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти регулюються «Правилами прийому на навчання до ПДТУ» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/01/perelik-predmetiv-zno-2021.pdf>). Згідно відомостей про самооцінювання, процедура передбачає можливість приймати на навчання осіб, які здобули базову або повну вищу освіту для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю в межах вакантних місць ліцензованого обсягу. Такі питання залишаються на розгляд деканом економічного факультету. Варто зазначити, що за час існування ОП випадків визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, не було зафіксовано. Проте ЗВО надає широкі можливості здобувачам реалізовувати себе в напрямі академічної мобільності, в тому числі міжнародної. У закладі було прийнято Стратегію інтернаціоналізації до 2025 року (<https://pstu.edu/uk/university/departments/mizhnarodna-robita/strategiya-internacjonalizaciyi/>), куди входить подальший розвиток створення можливостей здобувачам в напрямі міжнародної академічної мобільності. Спількування під час фокус-груп з керівництвом та допоміжними підрозділами, в тому числі відділом міжнародної мобільності, дало змогу ідентифікувати співпрацю ЗВО з численними зарубіжними партнерами (<https://pstu.edu/uk/university/departments/mizhnarodna-robita/vuzypartneru/>). Дане співробітництво поглиблюється внаслідок диджиталізації з 2020 року (для участі не потрібно виїжджати за кордон України). До того ж, факультет економіки задіяний в проекті Erasmus+. Онлайн-бесіда зі здобувачами за ОП підтвердила обізнаність студентів щодо даних можливостей. Щодо чіткості, зрозумілості процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, даний аспект в окремих випадках потребує деталізації. Таке бачення було висвітлено під час онлайн-спількування з представником навчального підрозділу.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Вивчення Концепції розвитку ДВНЗ «ПДТУ» на період 2019-2023 рр. (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/kp-pdtu-2019-2023.pdf>) дало змогу ідентифікувати одну із стратегічних цілей, а саме розвиток Університету як наукового центру регіонального значення. Для реалізації даної цілі відбувається активний розвиток інноваційних проектів: «Регіональний навчальний центр бізнес-навичок» (<http://cbs.pstu.edu/>) та «Стартап школа Sikorsky Challenge» (<https://pstu.edu/uk/novyny/startap-shkola-sikorsky-challenge/>), в яких відбувається неформальне навчання студентів за власним бажанням основам підприємництва, менеджменту та маркетингу в малому бізнесі та надається консультативна допомога в організації приватних малих фірм. Тобто створюються можливості для залучення студентів до самоосвіти з подальшим врахуванням результатів неформального навчання у навчальному процесі. Активна реалізація даних проектів була підтверджена під час виїзної експертизи. Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті у ДВНЗ «ПДТУ» регулюються «Положенням про організацію освітнього процесу» у ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvnz-pdtu.pdf>). Варто відзначити, що процедура та правила визнання описуються у даному Положенні досить загально, тому потребують деталізації у Положенні про визнання у ДВНЗ «ПДТУ» результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, що рекомендується розробити. Проте у ході онлайн-спількування зі здобувачами та академічним персоналом було підтверджено обізнаність здобувачів щодо правил визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Було ідентифіковано чіткість і зрозумілість аналізованої процедури випадками врахування результатів неформального навчання у навчальному процесі: на запит ЕГ було надано приклади врахування викладачами кафедри активності здобувачів. Наприклад, здобувачі даної ОП брали участь у таких заходах, що підтверджено відповідними сертифікатами та посиланнями на події: тренінг «Підприємництво в епоху діджиталізації. Електронна торгівля і біржова діяльність онлайн.» Володимира Гутнікова, виконавчого директора UNIA Ukraine National Innovation Agency (https://www.instagram.com/p/CN_oSjNFaAl/?utm_source=ig_web_copy_link); вебінар «Юридичні аспекти бізнесу: як безпечно започаткувати власну справу» (https://www.instagram.com/p/COS5ea8FPJL/?utm_source=ig_web_copy_link). На кожному практичному занятті викладачами, дисципліни котрих дотичні до тем проведених заходів, виставляли здобувачам додаткові бали за активність.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

1. Надання широкого спектру основної та додаткової інформації абітурієнтам щодо правил та умов вступу на ОП на офіційному веб-сайті. На високому технічному рівні оприлюднення даної інформації, що полегшує новим користувачам пошук потрібних даних. 2. Позитивна практика зарахування особистих здобутків абітурієнтів при вступі, що заохочує майбутніх абітурієнтів до саморозвитку. Прояв індивідуального підходу та уваги до майбутніх здобувачів за різними аспектами (наприклад, території проживання, звідки складно приїхати на навчання; наявність у майбутнього студента особливих освітніх потреб; наявність у вступника особистих досягнень; прояв абітурієнтом попередньої зацікавленості до ЗВО, про що свідчить відвідування підготовчих курсів в закладі тощо). 3. Створення здобувачам вищої освіти реальних можливостей участі в заходах академічної мобільності, в тому числі міжнародної, а також у дистанційному форматі, що полегшує участь. 4. Створення здобувачам можливостей для поглиблення своїх професійних компетенцій, що передбачені ОП, в цікавому форматі завдяки розвитку інноваційних проєктів. 5. Наявність випадків визнання викладачами результатів навчання, набутих при участі здобувачів в позапрограмних заходах, що, беззаперечно, мотивує студентів до неформального навчання та самоосвіти в майбутньому.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Конкурсний відбір за результатами конкурсних предметів ЗНО включають в себе Біологію, Фізику та Хімію, знання з яких достатньо слабо відносяться до дисциплінарного поля ОП. Є пропозиція надати третьому предмету меншого вагового значення, або їх виключити на користь предметів, знання з яких більше враховують особливості ОП. 2. Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, є досить загальними. Тому відповідні положення рекомендується деталізувати з метою покращення критеріїв зрозумілості у більшому ситуативному просторі. 3. Не дивлячись на наявність широких можливостей щодо академічної мобільності, відсутність у здобувачів за досить тривалий період існування ОП таких випадків. Рекомендується активізувати студентів до саморозвитку за допомогою зустрічей з учасниками таких програм, представниками зарубіжних партнерів тощо. 4. Відсутність Положення про визнання у ДВНЗ «ПДТУ» результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті. Варто розробити та впровадити таке Положення з метою деталізації процедури визнання результатів навчання неформальної/інформальної освіти, оскільки в Положенні «Про організацію освітнього процесу» у ДВНЗ «ПДТУ» дані процеси описані досить загально.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

За підкритерієм 3.1. відсутні слабкі сторони. За підкритеріями 3.2., 3.3. та 3.4. присутні як сильні сторони, так і деякі зауваження. Проте, схилившись до досвіду адміністративного та академічного персоналу, багаторічним традиціям ЗВО та позитивним практикам у сфері міжнародного партнерства закладу, а також створення середовища для неформальної освіти в ЗВО, є думка, що дані зауваження будуть врахованими в подальшій реалізації ОП та загалом незначним чином впливають на якість ОП. Тому ЕГ дійшла до спільної думки оцінити Критерій 3 рівнем відповідності "В".

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Освітній процес у ДВНЗ «ПДТУ» за ОПП здійснюється на основі «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvnz-pdtu.pdf>) за денною та заочною формами навчання. На момент проведення акредитаційної експертизи навчання здійснювалось за дистанційною формою навчання на основі Classroom Google, платформи Moodle (<https://ds.pstu.edu/>), сайту навчально-методичних матеріалів (<http://umm.pstu.edu/>). Під час спілкування з фокус-групами (здобувачі і викладачі) було підтверджене їх широке використання. Проте як було виявлено під час вивчення сайту дистанційного навчання ДВНЗ «ПДТУ» (<https://ds.pstu.edu/>) за ОК СГ2, СГ3, СГ4, ФПЕ2, ФПЕ6 ЕНК відсутні. Згідно табл. 3 досягнення ПРН досягається за рахунок використання традиційних методів – лекційних та практичних занять, самонавчання, розбору конкретних ситуацій, репродуктивного, продуктивного, ілюстративного, інструктажу та інноваційних методів - проєктів, ділових ігор, моделювання, мозкового штурму. Здобувачі також підтвердили використання методів тренінгу, майстер класів, ознайомлення з формами та методами саморозвитку особистісного та професійного становлення, які спрямовані на формування soft skills, Вимоги студентоцентрованого підходу реалізуються за рахунок: а) можливості обирати індивідуальну освітню траєкторію (процедура вибору ВК здійснюється через електронні кабінети і добре знайома здобувачам) (<https://pstu.edu/wp->

content/uploads/2021/01/dodatok-1-do-nakazu-vid-03.03.2021-%E2%84%96-51-05-polozhennya-pro-formuv-individualn-osvitn-trayektoriyi-navch-zdobuv-vyshh-osvity-u-dvnz-pdtu.pdf); 2) можливості (при потребі) навчатися за індивідуальним графіком навчання; 3) опитування здобувачів щодо їх задоволеності формами та методами навчання (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/12/pidsumky-opytuvannya-studentiv-pro-yakist-navchannya-pdtu-2019-traven.pdf>).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Робочі програми (силабуси) розміщені на офіційному сайті ДВНЗ «ПДТУ» (<http://umm.pstu.edu/handle/123456789/11562>). Кожна робоча програма містить опис, мету і завдання, програму, технологічну карту і структуру дисципліни, зміст занять, завдання до самостійної роботи, методи навчання, контролю, критерії і засоби оцінювання. Під час зустрічі із здобувачами було підтверджено, що на першому занятті вони отримують інформацію щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання кожної освітньої компоненти. Разом з тим, пошук інформації відносно дисциплін відповідної ОПП є ускладненим оскільки робочі програми (силабуси), які розташовані на сайті науково-технічної бібліотеки ДВНЗ «ПДТУ» (<http://umm.pstu.edu/handle/123456789/50?locale-attribute=uk>) розташовані в алфавітному порядку в межах методичних вказівок всього факультету. Тому доцільно було виділити силабуси в окремий документ та групувати силабуси відносно відповідної ОПП для полегшення вибору здобувачів в процесі формування їх індивідуальної освітньої траєкторії Інформування студентів ведеться через сайт університету та через соціальні мережі факультету та кафедри (https://www.instagram.com/pstu_economic_theory/ , <https://www.facebook.com/economteor>). ЕГ підтверджує, що усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо освітніх компонентів.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В ОПП забезпечене поєднання навчання і досліджень при виконанні індивідуальних та курсових робіт, використанні інноваційних методів навчання. Вивчення ОК з шифрами ПП1, ПП4, ПП8, ПП13, ПП14, ПП15, ПП16, ПП17 формують у здобувачів компетентності пошуку і аналізу інформації, прийняття рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства. Здобувачі приймають активну участь у наукових конференціях і семінарах (відповідь на запит 16 - https://drive.google.com/drive/folders/1FOowFIHGvJ5fCilKo-yq_V_NvzZS6tI), публікують наукові статті та тези, що готуються в межах тем науково-дослідної роботи кафедри (відповідь на запит 8 - <https://docs.google.com/document/d/1FAaHfjtlhDohwoU4mzM-ruMpd4qdIJL/edit>) та участю здобувачів у щорічній Регіональній студентській науково-практичній конференції «Наука - перші кроки», яку проводить ДВНЗ «ПДТУ». Загалом за останні 3 роки здобувачі ОП прийняли участь у роботі 7 наукових конференцій, опубліковано 39 тез доповідей (відповідь на запит 8), що з урахуванням наявного контингенту здобувачів (с. 4 ЗСО), свідчить про те, що 70% здобувачів приймали участь у роботі наукових конференцій і є авторами тез доповідей. Як було виявлено під час вивчення інформації (подана за запитом 8) здобувачі обирають як напрямки наукового дослідження проблеми підприємництва, організації роботи торговельних підприємств, поведінки споживачів, що підтверджує поєднання навчання та досліджень під час реалізації ОПП.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Викладачі ОПП, керуючись «Положенням про порядок розробки та оформлення робочої програми дисципліни у ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-poryadok-rozrobky-ta-oformlennya-robochoyi-prohramy-dystypliny-dvnz-pdtu.pdf>) та спираючись на результати проходження стажування (табл.2), у тому числі закордонних - фотокопії свідоцтв та сертифікатів за посиланням <https://drive.google.com/drive/u/1/folders/12NThPHVXiyieWJ3bcwZRXFMy6Go4OBF> , здійснення наукових досліджень, участі у науково-практичних конференціях, співпраці з роботодавцями (що було підтверджено під час зустрічей із стейкхолдерами) оновлюють зміст робочих програм (95% - це програми 2020 р., інші – 2019 і 2017 рр.), лекційних та практичних занять. Оновлення у порівнянні з робочими програмами 2019 р. включає оновлення питань до самостійної роботи, іспитів і заліків та часткове оновлення тем лекцій і практичних занять. Роботодавці позитивно оцінили зміст програми, стан стосунків із кафедрою та виявили бажання до розширення співпраці. Разом з тим, в усіх робочих програмах (силабусах) не вказано семестр в якому дана ОК викладається, не вказані компетенції, які згідно Стандарту мають набути здобувачі, в списках рекомендованої літератури в усіх робочих програмах наявна література, яка видана більше ніж 5 років тому. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів оновлюються. На момент роботи експертної групи по 13% методичних вказівок були видані у 2017 та 2018 рр., 27% - у 2019 р., 44% - у 2020 р., 3% - у 2021 р. Конспекти лекцій розміщуються на платформі Moodle (<https://ds.pstu.edu/>) і оцінити як часто вони оновлюються складно. В цілому ЕГ констатує, що НПП, що забезпечують ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» оновлюють зміст навчально-методичного забезпечення ОК, застосовують сучасні інструменти і методики викладання. Оновлення переліку та змісту ОК ОПП

здійснюється на основі наукових досліджень і прогресивного досвіду. Так, у викладачів кафедри є публікації у виданнях що входять до наукометричних баз Scopus та WoS у кількості 10 публікацій за останні 5 років. Саме ці наукові доробки викладачі використовують при викладанні дисциплін за ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», зокрема: Політична економія, Мікроекономіка, Макроекономіка, Міжнародна економіка, Бізнес планування та оцінка бізнесу, Тренінг курс: Start-up, Розробка НАССР, Основи кон'юнктурних досліджень, Торгівельні мережі, Організація власного бізнесу тощо. На сайті університету у вільному доступі наведено перелік вибіркового компонент з урахуванням можливості посеместрового вивчення цих дисциплін. Як прикладом постійного спілкування з стейкхолдерами є розроблені і запропоновані здобувачам до вивчення вибіркової дисципліни: «Тренінг курс: Start-up», «Розробка НАССР».

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЗВО має можливості для забезпечення інтернаціоналізації діяльності. Для цього розроблено «Стратегію інтернаціоналізації у ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu.uk/university/departments/mizhnarodna-robota/strategiya-internacjonalizacziyi/>). На додатковий запит 4 було надано інформацію про міжнародну мобільність, в якій повідомлено, що НПП з даної ОПП співпрацюють з Університетом Миколаса Ромеріса м. Вілюнюс (Литва) з 2016 року, у 2017 році Капранова Л. Г. пройшла стажування за темою «Organization of teaching, innovative methods and technologies in higher educational institutions of Lithuania» («Організація навчання, інноваційних методів і технологій у вищих навчальних закладах Литви») https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1vtN8So1Ka_fuXOBTefuh8ZAof6izctfz У межах цієї угоди викладачі кафедри у 2020 році пройшли он-лайн стажування, про що є відповідні свідоцтва: Капранова Л.Г. Мацкевич Ю.І., Маматова Л.Ш., Швець Г.О. <https://drive.google.com/drive/u/3/folders/12tNThPHVXiyeWJ3bcwZRXFMy6Go4OBF> У 2021 році у межах проекту ERASMUS+ project 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP Digitalization of economic as an element of sustainable development of Ukraine and Tajikistan (DigEco) on Feb. 25th 2021 – March 23rd 2021, organized by Mykolas Romeris University стажування пройшли: Капранова Л.Г., Хаджинова О.В. <https://drive.google.com/drive/u/3/folders/12tNThPHVXiyeWJ3bcwZRXFMy6Go4OBF>. Під час зустрічі НПП і здобувачі повідомили, що практики міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти за ОП поки що не було. Здобувачі розповіли про те, що ними були подані заявки на участь у програмі міжнародної академічної мобільності у 2020 році, але через зростання захворюваності на COVID-19, реалізація цієї програми була тимчасово призупинена.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. Навчання та викладання за ОПП відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, їх форми та методи сприяють досягненню заявлених у ОПП цілей та ПРН. 2. У освітньому процесі використовують методи проектів, ділових ігор, моделювання, мозкового штурму, тренінги, майстер класи, методи саморозвитку особистісного та професійного становлення для формування soft skills. 3. 70% здобувачів мають друковані праці, приймають активну участь у наукових конференціях і семінарах, тематика їх досліджень відповідає профілю ОПП. 4. Укладено договір щодо співпраці з Університетом Миколаса Ромеріса м. Вілюнюс (Литва) в межах якого пройшло 5 стажувань з вивченням використання інноваційних методів і технологій у вищих навчальних закладах Литви», отриманий досвід враховано при оновленні змісту ОК ОПП. Позитивні практики 1. За всіма ОК ОПП розроблені робочі програми (силабуси), які розміщені у відкритому доступі на офіційному сайті ДВНЗ «ПДТУ». 2. Для ОК ОПП у якості інструменту дистанційного навчання використовуються Google Meet, портал дистанційного навчання Moodle, сайт начально-методичних матеріалів. 3. 70% здобувачів є авторами тез доповідей. 4. Результати міжнародних стажувань викладачів використовуються для вдосконалення освітнього процесу за ОПП, оновлення змісту ОК ОПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Робоча програма навчальної дисципліни і силабус є одним документом. 2. Пошук інформації відносно дисциплін відповідної ОПП є ускладненим оскільки робочі програми (силабуси), які розташовані на сайті науково-технічної бібліотеки ДВНЗ «ПДТУ» розташовані в алфавітному порядку, за датою, за автором в межах методичних вказівок всього факультету. 3. За 6 ОК – СГ2, СГ3, СГ4, ФПЕ2, ФПЕ6 ЕНК відсутні. 4. В робочих програмах (силабусах) не вказано семестр в якому дана ОК викладається. 5. В робочих програмах (силабусах) не вказані компетенції, які згідно Стандарту мають набути здобувачі, а в списках рекомендованої літератури в усіх робочих програмах наявна література, яка видана більше ніж 5 років тому Рекомендації: 1. Доцільно виділити силабуси в окремий документ для полегшення вибору здобувачів в процесі формування їх індивідуальної освітньої траєкторії. 2. Робочі програми для полегшення вибору здобувачів ОПП чи ВК доцільно розміщати у відкритому доступі з групуванням відносно відповідної ОПП. 3. Активізувати видання авторських посібників, монографій з обов'язкових та вибіркового освітніх компонент, які входять до складу ОП. 4. Доцільно внести в робочі програми (силабуси) інформацію щодо семестру в

якому дана ОК викладається, набуті компетенції, оновити списки рекомендованої літератури в методичних документах.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 4.1-4.5: форми та методи навчання є інноваційними, дозволяють досягти цілі та програмні результати, враховані вимоги студентоцентрованого підходу та академічної свободи, інформація щодо освітньої програми та її компонентів доступна для учасників освітнього процесу, відбувається постійне оновлення освітніх компонентів, активно поєднується навчання і дослідження у взаємозв'язку із міжнародною діяльністю закладу. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми критерію 4 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання регламентуються: 1. Положенням про організацію освітнього процесу (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvz-pdtu.pdf>); 2. Положенням про індивідуальну практику студентів на підприємствах (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-individualnu-praktyku-studentiv-na-pidpriyemstvakh.pdf>); 3. Положенням про проведення практики студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-provedennya-praktyku-studentiv-dvz-pdtu.pdf>); 4. Положенням про ректорський контроль знань студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-rektorskyu-kontrol-znan-2016.pdf>); 5. Положенням про семестрові екзамени і заліки (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-semestrovi-ekzameni-zaliky-dvz-pdtu.pdf>); 6. Положенням про екзаменаційну комісію випускної атестації студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-ekzamenatsiyu-komisiyu-vypusknoyi-atestatsiyi-studentiv-dvz-pdtu.pdf>); 7. Положенням про проведення поточного контролю успішності та проміжну атестацію студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-provedennya-potochnoho-kontrolyu-uspishnosti-studentiv-po-dvz-pdtu.pdf>). Викладені в положеннях правила та процедури є чіткими та зрозумілими. Традиційно, на ОП застосовуються: вхідний контроль, поточний контроль, рубіжний контроль (атестація), підсумковий контроль, семестровий контроль, що дозволяє комплексно оцінити рівень підготовки здобувачів. Для кожного етапу притаманні свої форми оцінювання, що ідентифіковані відповідними положеннями. Окрім того, у звіті про самооцінювання було надано «Матрицю відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання». Вивчення даних матеріалів дає змогу ідентифікувати відповідність ОК формам контрольних заходів, що дозволяє, зважаючи на особливості кожної дисципліни, перевірити рівень досягнення програмних результатів. Наприклад, якщо є потреба досягти такий програмний результат як уміння застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності, то в одній з дисциплін, котра забезпечує набуття даних навичок, «Товарознавство», передбачені такі форми контрольних заходів як екзамени, письмове опитування, усне опитування, модульні контрольні роботи, самостійне домашнє завдання, тестування у системі дистанційного навчання, що дозволяє здобувачу максимально проявити набуті знання та навички. Під час онлайн-спілкування зі здобувачами та академічним персоналом було ідентифіковано, що форми контрольних заходів, а також критерії оцінювання оголошуються на початку нового семестру, а також є в робочих програмах та системі Moodle.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Формою випускної атестації ОП у відповідності до Стандарту вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», котрий був затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.18 № 1243, є кваліфікаційний екзамен. Він складається з нормативної та варіативної частин, що дає змогу студенту в повній мірі продемонструвати знання, виявити вміння, що складають комплекс професійних компетентностей,

визначених стандартами з цієї спеціальності. Програму та екзаменаційні білети з кваліфікаційного екзамену розробляє випускаюча кафедра, згідно Положення про екзаменаційну комісію випускної атестації студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-ekzamenatsiyu-komisiyu-vypusknoyi-atestatsiyi-studentiv-dvz-pdtu.pdf>).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила та процедури проведення контрольних заходів регламентуються: 1. Положенням про організацію освітнього процесу (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvz-pdtu.pdf>); 2. Положенням про семестрові екзамени і заліки (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-semesterovi-ekzameni-i-zaliki>); 3. Положенням про екзаменаційну комісію випускної атестації студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-ekzamenatsiyu-komisiyu-vypusknoyi-atestatsiyi-studentiv-dvz-pdtu.pdf>); 4. Положенням про проведення поточного контролю успішності та проміжну атестацію студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-provedennya-potochnoho-kontrolyu-uspishnosti-studentiv-po-dvz-pdtu.pdf>). Також наявні положення, котрі регламентують процедуру запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (Положення про організацію освітнього процесу (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvz-pdtu.pdf>); процедуру оскарження результатів проведення контрольних заходів відбувається (Положення про розгляд звернень студентів <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-rozhlyad-zvernen-studentiv-dvz-pdtu.pdf>); порядок повторного проходження контрольних заходів (Положенням про організацію освітнього процесу; Положенням про проведення поточного контролю успішності та проміжну атестацію студентів) тощо. Не дивлячись на те, що конфліктних ситуацій за роки існування ОП не було, під час онлайн-візиту було перевірено, що здобувачі знають про порядок дій в таких ситуаціях. Зокрема ними було зазначено дію Положення про апеляційні комісії (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-apelyatsiyu-komisiya-pdtu-2017.pdf>) Аналіз документів дав змогу зрозуміти, що правила проведення контрольних заходів, процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів і т.п. є чіткими, зрозумілими та доступними для усіх учасників освітнього процесу. Онлайн-зустріч з академічним персоналом дав змогу зрозуміти, що питанню об'єктивності екзаменаторів за ОП приділяють значну увагу. Перш за все, це оприлюднення заздалегідь форм контрольних заходів та критерії оцінювання, однакові умови для всіх учасників освітнього процесу, наявність двох та більше викладачів у екзаменаційних комісіях, на усіх етапах контролю при невисоких балах за роботу здобувачів розбір помилок з викладачем з метою їх попередження в майбутньому.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру академії) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти, процедури дотримання, протидії порушенням академічної доброчесності регламентуються: 1. Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освіти (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-yakosti-osvity.pdf>); 2. Положенням про систему запобігання плагіату в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти (https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/03/dodatok-1-do-nak-04.02.2021-19-05-5.3-01_2021-polozh-pro-syst-zap-plag-v-akad-tek-pracz-ta-stud.pdf); 3. Положенням про комісію з академічної доброчесності (https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/03/dodatok-2-do-nak-04.02.2021-19-05-5.3-02_2021-polozh-pro-komis-z-akadem-dobrochesn-dvz-pdtu.pdf); 4. Положенням про комісію з етики та управління конфліктами (https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/03/dodatok-3-do-nak-04.02.2021-19-05-5.3-03_2021-polozh-pro-komis-z-etyky-ta-upr-konfl-dvz-pdtu.pdf); 5. Кодексом академічної доброчесності (<https://pstu.edu/uk/informacziya-2/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosiv/>). Онлайн-зустріч зі здобувачами дала змогу ідентифікувати, що студенти за ОП розуміють терміни «академічна доброчесність», «унікальність», знають про наявні положення, що свідчить про чіткість та зрозумілість регламентації. Мотивація дотримання здобувачами за ОП академічної доброчесності є в інформуванні наслідків порушення (можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності як: не зарахування роботи, повторне проходження оцінювання, повторне проходження навчального курсу, а також до дисциплінарної відповідальності: догана, письмове попередження, відрахування із Університету); в збільшенні бала за роботи з високим рівнем унікальності; спілкування на тему важливості дотримання академічної доброчесності з куратором груп та гарантом ОП. Під час онлайн-зустрічі з допоміжними підрозділами було ідентифіковано, що технічними аспектами перевірки на унікальність займається Наукова бібліотека за допомогою платформ Unicheck та AntiPlagiarism, а саме кваліфікаційних робіт магістрів, дисертаційних досліджень, наукових тез та статей. Оскільки формою випускної атестації за ОП є кваліфікаційний екзамен, здобувачів за ОП неможливо перевірити щодо володіння навиком дотримання академічної доброчесності під час виконання навчально-наукових робіт (лише через безкоштовні платформи під час проміжних контролів). Оскільки навчальним планом передбачено виконання трьох курсових робіт є потреба запровадити практику перевірки цих робіт на унікальність через офіційні платформи закладу.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

1. Відповідність форм контрольних заходів та програмних результатів. 2. Широка регламентація правил та процедур проведення контрольних заходів, а також вирішення конфліктних ситуацій пов'язаних з контрольними заходами. Чітка регламентація щодо дотримання академічної доброчесності та заходів за її порушення. 3. Наявність декількох каналів інформування здобувачів щодо критеріїв оцінювання, оприлюднення даних критеріїв заздалегідь (в тому числі куратором та гарантом), простота сприйняття та чіткість процедур оцінювання. 4. Розгляд робіт з низькими балами на кожному етапі контролю з метою запобігання подібних помилок здобувачі в майбутньому. 5. Наявність двох офіційних платформ для технічної перевірки текстів на унікальність, як можливостей покращення якості дослідницьких та наукових робіт здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

1. Слабкою стороною за даним критерієм є відсутність правил та практики перевірки робіт здобувачі за ОП на предмет наявності у текстах їх навчально-наукових робіт випадків академічного плагіату за допомогою офіційних платформ Unicheck та AntiPlagiarism, що наявні в ЗВО. Пропонуємо перевіряти курсові роботи здобувачів ОП (яких передбачено навчальним планом три) на наявність унікальності через наявні офіційні програми в Університеті, що значно підвищить мотивацію студентів до покращення якості їх навчально-наукових робіт в майбутньому. 2. Недостатнє залучення здобувачів за ОП до заходів, котрі спонукають дотримання академічної доброчесності, за наявності такої можливості від ЗВО. Рекомендуємо заохочувати студентів відвідувати тренінги, лекції на дану тематику, організувати круглі столи, проводити навчання технічній самостійній перевірці своїх робіт наукового характеру.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

За підкритеріями 5.1., 5.2., 5.3. відсутні зауваження. Проте, варто зазначити, що і взірцеві практики також відсутні. За підкритерієм 5.4. є як сильні сторони, так і слабкі. Дані слабкі сторони не є критичними щодо впливу на погіршення якості ОП за Критерієм 5, але вимагають розгляду та вдосконалення, оскільки стосуються підвищення навичку дотримання академічної доброчесності студентами ОП в процесі написання їх навчально-наукових робіт, що є важливим для здобувача вищої освіти. Тому є спільна думка ЕГ щодо відповідності Критерію 5 рівню «В».

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Проектна група ОПП складається з 4-х провідних НПП кафедри (1 д.е.н, доц., 2 к.е.н., доц., 1 к.філ. н., доц.). Група забезпечення ОПП складається з 9 провідних НПП кафедри (4 к.е.н, доц., 4 к.е.н, без вченого звання) для яких ДВНЗ «ПДТУ» є основним місцем роботи. У реалізації задіяні також 1 д.ф-м.н., проф., 4 к.е.н., доц., 1 к. філол. н., доц., 1 к.юр.н., доц. За результатами аналізу інформації наданої в таблиці 2 (яка є досить інформативною), а також аналізу результатів інтерв'ювання НПП та гаранта ОПП можемо стверджувати, що всі НПП, які забезпечують викладання на цій ОПП (17 осіб) відповідають або за академічною і професійною кваліфікацією (15 осіб), або за професійною кваліфікацією (Маматова Л.Ш., Мінц О.Ю.) навчальним дисциплінам. Коло наукових інтересів викладачів переважно відповідає тим навчальним дисциплінам, які вони викладають. Проте перелік наукових публікацій викладачів Кузнецова Ю.В. (ОК «Захист прав споживачів»), Білоус-Сергеева С. О. (ОК «Поведінка споживачів») свідчить про їх невідповідність ОК. Гарант ОПП Капранова Л.Г. має досвід професійної діяльності за напрямом (є організатором ФОП з виробництва кондитерських виробів), що відповідає навчальній дисципліні, яку вона викладає (ОК «Організація власного бізнесу»), Кузнецова Ю.І. кандидат юридичних наук, спеціаліст сектору юридичного забезпечення Установи "Маріупольський міський центр підтримки та розвитку МСБ". В цілому склад НПП за кількістю ліцензійних пунктів відповідає вимогам ОПП. Склад кафедри представлено на сторінці кафедри економічної теорії та підприємництва (<https://pstu.edu.uk/university/fakultety-2/ekonomichnyj-fakultet/etp/>). Представлені ЕГ документи щодо підвищення кваліфікації викладачів, відповідність значній кількості пунктам

ліцензійних умов свідчить про відповідність академічної та професійної кваліфікації, або професійної кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації ОПП. Фотокопії свідоцтв та сертифікатів за посиланням (<https://drive.google.com/drive/u/1/folders/12tNThPHVXiyeWJ3bcwZRXFMu6Go4OBF>). Така відповідність дає можливість забезпечити досягнення визначених ОПП цілей та програмних результатів навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору НПП регламентується «Положенням про порядок призначення на посаду проректорів, деканів, директорів та проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Державного вищого навчального закладу «Приазовський державний технічний університет» та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» (https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/03/dodatok-1-do-nakazu-vid-12_10_2020-%E2%84%96-202-0562-02-2020-polozhennya-pro-poryad-pryzn-na-posadu-ta-prov-konk-vidb-ta-ukl-dog.pdf), що схвалене Вченою радою 1 жовтня 2020 року. При наявності вакантних посад НПП відповідний наказ про оголошення конкурсу розміщується у відкритому доступі на сайті ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu/uk/novyny/konkurs-na-zamishhennya-vakantnyh-naukovo-pedagogichnyh-posad/>). Також розміщується оголошення про наявність вакантних посад НПП у ЗМІ. Рівень професіоналізму контролюється згідно «Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pidvyshchennya-kvalifikatsiyi-vykladachiv-2017.pdf>) та «Положення про визначення рейтингів науково-педагогічних працівників ДВНЗ «ПДТУ»» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-vyznachennya-reytnyhiv-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-dvz-pdtu.pdf>). Для здійснення освітнього процесу для осіб з вищою освітою пред'являються кадрові вимоги відповідно до яких вони повинні мати стаж науково-педагогічної діяльності, професіоналізм, спроможність забезпечити викладання, відповідно до цілей ОПП та рівень відповідної наукової та професійної активності згідно п.30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності від 10.05.2018 р. № 347. Загалом процедури конкурсного добору НПП є достатньо прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Відповідно до договорів з роботодавцями, які були надані експертній групі (запит 1, <https://drive.google.com/drive/folders/1MFUI59O96gn9w77phQKlg7z7Fdc2ZHU1>) у здобувачів є можливість проходження практики. Роботодавці приймають участь у програмах дуальної освіти, рецензують роботи та запрошують спільноту університету до консультативної роботи (запит 12, <https://docs.google.com/document/d/1FAaHfjtlhDohwoU4mzM-ruMpdt4qdIjL/edit>). Протягом навчання організуються зустрічі з роботодавцями в галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, наприклад: в межах практичної підготовки залучені фахівці Маріупольського центру зайнятості https://www.instagram.com/p/CLmG66_luMH/?utm_source=ig_web_copy_link . Представники роботодавців залучаються до проведення лекцій на безоплатній основі, роботі конференцій, проведення тренінгів. В. Каракулов, А. Капранов, Д. Дресвянников приймали участь у студентській науково-практичній конференції (https://www.instagram.com/p/CHSoqPvlEla/?utm_source=ig_web_copy_link). Тренінг «Підприємництво в епоху діджиталізації. Електронна торгівля і біржова діяльність онлайн». для здобувачів ОПП 21 квітня 2021 року провів Володимир Гутніков - виконавчий директор UNIA Ukraine National Innovation Agency (Національне Агентство Інновацій) (https://www.instagram.com/p/CN_oSJNFaAl/?utm_source=ig_web_copy_link). 30 квітня 2021 року здобувачі ВО взяли участь у вебінарі «Юридичні аспекти бізнесу: як безпечно започаткувати власну справу» з отриманням сертифікатів (https://www.instagram.com/p/COS5ea8FPJL/?utm_source=ig_web_copy_link). В межах підписання меморандуму про співпрацю між ГО "Маріупольський продуктовий кластер" (https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1MnhrB52D2Hi7KxkD3J1aYbX_WILml17D) та Установи "Маріупольський міський центр підтримки та розвитку МСБ" (https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1MnhrB52D2Hi7KxkD3J1aYbX_WILml17D) планується на безоплатній основі залучення підприємців міста до проведення вебінарів з напрямів їхньої професійної діяльності.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Як свідчить аналіз форми ЗСО та зустріч з представниками роботодавців, вони проводять семінари та круглі столи для здобувачів ОП (https://www.instagram.com/p/CHSoqPvlEla/?utm_source=ig_web_copy_link , https://www.instagram.com/p/CN_oSJNFaAl/?utm_source=ig_web_copy_link , https://www.instagram.com/p/COS5ea8FPJL/?utm_source=ig_web_copy_link) Також на постійній основі до викладання дисципліни "Право" залучена Кузнецова Ю.І. кандидат юридичних наук, спеціаліст сектору юридичного забезпечення, Регіональний сервісний центр МВС в Донецькій області. У 2018 - 2019 н.р. для викладання дисципліни "Форми організації підприємницької діяльності" залучався к. наук держ. упр. Костенко О.О. (ФОП Костенко О.О.). Отже, робота по залученню до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців проводиться, але певним чином є несистемною..

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Табл. 2 додатків до ЗСО свідчить, що НПП, які задіяні в реалізації ОПП, систематично підвищують кваліфікацію за програмами інших вітчизняних ЗВО, підприємств, установ, організацій. Має місце практика проходження НПП міжнародних стажувань, у т.ч. за програмами міжнародної академічної мобільності. ЗВО є учасником ініціатив, що фінансуються Німецькою академічною службою обміну – ДААД. В рамках проектів – упровадження сучасних учбових технологій, створення і застосування новітніх методів управління учбовим процесом, відновлення тісної співпраці між університетами і промисловістю, що передбачає пошук інноваційної діяльності. З 2000 року «ПДТУ» бере участь в розробках міжнародних проектів. Кафедра співпрацює з Університетом Миколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва) в межах договору про співпрацю між ДВНЗ "ПДТУ" та Університетом Миколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва) https://drive.google.com/drive/u/7/folders/1MnhrB52D2Hi7KxkD3J1aYbX_WILm17D. На даний час викладачі кафедри долучились до проекту Еразмус+/КА2: DigEco «Діджиталізація економіки як елемент стійкого розвитку України і Таджикистану» <https://www.facebook.com/groups/425101715291968>. Інформацію, надану у ЗСО та на сайті ДВНЗ "ПДТУ" підтверджено під час опитування фокус-груп. Передбачені процедури моніторингу професіоналізму викладачів (відвідування занять, опитування здобувачів, звітування НПП). Організовані безоплатні курси іноземних мов для НПП і здобувачів, які проходять онлайн. Під час зустрічі викладачі підтвердили, що відвідують зазначені курси. НПП мають безоплатний доступ до бібліотечних ресурсів, інформаційних джерел, міжнародних наукометричних баз даних SCOPUS і Web of Science.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Порядок, розмір доплат, надбавок, премій, матеріальної допомоги та види заохочень науково-педагогічних працівників встановлюється «Положенням про оплату праці навчальних підрозділів ДВНЗ "ПДТУ" по загальному фонду» <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-pro-rozpodil-vydatkiv-za-naukovi-pokaznyky.pdf>. Статуту (п. 5.23), (<https://drive.google.com/file/d/0ByEpsiVIDfsBRU9GVXRnS2lmUDA/view>) та Колективного договору (розділ II, п.3) (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/10/kolektyvnyy-dohovir-pdtu-29-032016.pdf>). За зразкове виконання трудових обов'язків, сумлінне ставлення до роботи і вагомі досягнення в праці, а також до ювілеїв до працівників ДВНЗ «ПДТУ» застосовуються наступні види заохочень: нагородження грамотою, оголошення подяки, нагородження медаллю ДВНЗ «ПДТУ». Також в університеті діє «Положення про визначення рейтингів науково-педагогічних працівників ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-vyznachennya-reytnyhiv-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-dvz-pdtu.pdf>), яке призначене для підвищення ефективності та результативності професійної діяльності НПП, забезпечення прозорості та об'єктивності оцінювання діяльності кожного НПП та структурних підрозділів. Проте хоча система преміювання вводиться з метою мотивації до праці працівників з урахуванням особистого внеску кожного члена колективу, вона ніяк не пов'язана з результатами рейтингового оцінювання НПП. Зазначене підтвердили НПП під час зустрічі, розповівши про те, що їх одноразово преміювали (наприклад за публікації у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus, WS тощо), але не преміюють за результатами рейтингового оцінювання. Відсутність безпосереднього зв'язку між результатами рейтингового оцінювання НПП і преміюванням може створювати ризики зниження мотивації працівників до ефективної праці, розвитку викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. НПП, які мають наукові ступені, забезпечується викладання 100% ОК ОПП. 2. Гарант ОП має досвід організації і здійснення підприємницької діяльності. 3.ЗВО залучає роботодавців до проведення тренінгів, круглих столів, освітнього процесу з отриманням здобувачами сертифікатів і дана інформація оприлюднюється в соціальних мережах. 4. ЗВО сприяє професійному розвитку НПП через участь у програмах міжнародної мобільності та укладання договорів із закордонними університетами. 5. ЗВО забезпечує безоплатний доступ НПП до бібліотечних ресурсів, інформаційних джерел, міжнародних наукометричних баз даних SCOPUS і WS. 6.В ЗВО сформований і почав у 2019 році підготовку кадровий резерв керівників підрозділів університету: кафедр, відділів, факультетів, ректорату, всього 73 особи. Позитивні практики: 1. До проектної групи розробників ОПП входять чотири провідні НПП кафедри. 2. Організовані безоплатні курси іноземних мов для НПП і здобувачів, які проходять онлайн. 3. Рейтингове оцінювання НПП організоване таким чином, щоб виявити «сильні сторони» та «слабкі сторони» кожного НПП. 4. Кафедра співпрацює із закордонними університетами і НПП мають змогу проходити стажування на базах цих університетів. 5. НПП отримують матеріальне і моральне заохочення. 6. З нового навчального року відновили свою роботу курси підвищення кваліфікації для кадрового резерву ПДТУ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

1.Залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків не має системного характеру. 2. Перелік наукових публікацій деяких НПП не відповідає ОК, які вони викладають. 3. Відсутність безпосереднього зв'язку між результатами рейтингового оцінювання НПП і преміюванням, що може створювати ризики зниження мотивації працівників до ефективної праці, розвитку викладацької майстерності. Рекомендації: 1. Ширше залучати до проведення занять професіоналів-практиків. 2. Зорієнтувати НПП на проведення наукових досліджень і підготовку наукових публікацій в тематиці ОК. 3. Розглянути можливість удосконалення положень про преміювання у частині забезпечення безпосереднього зв'язку преміювання з результатами рейтингового оцінювання НПП. 4. Гарантом залучаються стейкхолдери до проведення тренінгів, але було б доцільно їх залучати до викладання конкретних дисциплін пов'язаних з набуттям здобувачами професійних компетентностей.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОПП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 6.1, 6.2, 6.5. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 6.3, 6.4 та 6.6, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОПП, то освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 6 з недоліками, що не є суттєвими. Недоліки можуть бути усунені найближчим часом.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ДВНЗ «ПДТУ» є Університетом з тривалою історією та усталеними традиціями. Тому протягом часів існування набула потужна матеріально-технічна та навчально-методична база, здатна задовольнити освітні потреби здобувачів і сприяти досягненню ними програмних цілей, а також бажаних результатів навчання. Відео-огляд аудиторій показав, що є різні за місткістю приміщення: як для практичних, так і для лекційних занять. Є також аудиторії, оснащені комп'ютерами та мультимедіа. Заклад виділяє кошти на оновлення матеріально-технічних ресурсів (кошторис та фінансові звіти: <https://pstu.edu/uk/informacziya-2/dostup-do-publichnoyi-informacziyi/>). В деяких приміщеннях наразі проводяться ремонтні роботи (оскільки дистанційна форма, то це не перешкоджає навчальному процесу), а в деяких поки-що ремонт на етапі планування. В гуртожитках прийнятні для проживання умови, є кімната студентської ради, ізолятор, на поверсі кухня, є пральня. У кроковій доступності від корпусу, де навчаються здобувачі за ОП, знаходяться їдальня та сучасний спорткомплекс. Для швидкого перекусу в корпусі є буфет. В навчальних корпусах також активно ведуться інформаційні стенди. Щодо навчально-методичного забезпечення, в закладі діють такі положення, що забезпечують його належний стан: 1.Положення про сайт навчально-методичних матеріалів (https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/03/dodatok-2-do-nakazu-%E2%84%96-235-05-6.5-02_2020-polozhennya-pro-sajt-navchalno-metodychnyh-materialiv-dvzn-pdtu.pdf); 2.Положення про інституційний репозиторій (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/01/polozhennya-pro-veb-sajt-ntb.pdf>); 3.Положення про web-сайт науково-технічної бібліотеки (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/01/polozhennya-pro-veb-sajt-ntb.pdf>); 4.Положення про електронний каталог науково-технічної бібліотеки (https://pstu.edu/wp-content/uploads/2021/03/dodatok-5-do-nakazu-%E2%84%96-235-05-6.5-05_2020-polozhennya-pro-elektronnyj-katalog-ntb-dvzn-pdtu.pdf). В Науковій бібліотеці є читальний зал, галерея, відділ художньої літератури, книгосховище. Описані дані було підтверджено в ході онлайн-зустрічей. Варто відмітити наявність онлайн-сервісу пошуку плагіату Unicheck (<https://corp.unicheck.com>) та доступ до електронних наукових баз даних Scopus та Web of Science.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Вся необхідна для ефективного побудови освітнього процесу інфраструктура, а також інформаційні ресурси, є в безоплатному доступі для академічного персоналу та здобувачів. Окрім аудиторій, що закріплені за кафедрою, на якій реалізується ОП, за потреби учасники освітнього процесу мають можливість скористатися будь-якою іншою аудиторією ЗВО. Варто зазначити, що у власності кафедри є два ноутбуки. Особливо гостро потреба в них виникла в процесі дистанційного навчання. Якщо здобувач чи викладач опинився в корпусі, а потрібно провести пари або приєднатися до них дистанційно, можна вільно скористатися технікою. Інституційний депозитарій знаходиться у відкритому доступі за посиланням <http://lib.pstu.edu/>. На сайтах методичних матеріалів університету (<http://umm.pstu.edu/?locale-attribute=ru>) у вільному доступі представлені навчально-методичні матеріали з усіх дисциплін ОП. Під час дистанційного режиму в ЗВО здебільшого користуються платформами Google Classroom та

Moodle, безоплатний доступ до яких забезпечується ЗВО. В корпусах є покриття Інтернет-мережею (без доступу до соціальних мереж). Відео-огляд підтвердив безкоштовне приєднання до Wi-Fi мережі. В процесі он-лайн спілкування з усіма учасниками освітнього процесу було ідентифіковано, що здобувачі мають право на безоплатне користування бібліотекою; безоплатно проходити практику на підприємствах; брати участь у науково-дослідних роботах, конференціях, симпозиумах, конкурсах; обговорювати та вирішувати питання удосконалення навчального процесу, науко-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення; обирати навчальні дисципліни у межах, передбачених ОП. Також варто зазначити, що на кафедрі економічної теорії та підприємництва створено кабінет курсового та дипломного проектування, який обладнано точкою Wi-Fi, необхідними меблями та оргтехнікою.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Відео-огляд матеріально-технічних ресурсів, а також онлайн-спілкування з фокус-групами, дали змогу ідентифікувати, що життя та здоров'я усіх учасників освітнього процесу є основним завданням ЗВО. Безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів забезпечується системою заходів щодо охорони праці, дотримання техніки безпеки, санітарних норм та правил, а також протипожежної безпеки. ЕГ під час відео-огляду приміщень ознайомила із знаходженням діючих димових сповіщувачів, вогнегасників, планів евакуації тощо. У структурі закладу функціонує відділ безпеки життєдіяльності і цивільного захисту. З професорсько-викладацьким складом і студентами регулярно проводяться профілактичні бесіди з дотримання правил безпеки життєдіяльності, що зафіксовано в журналах реєстрації інструктажів з питань охорони праці та протипожежної безпеки, а також обліку занять з цивільної оборони (<https://www.0629.com.ua/news/2616334/spasateli-tusili-pozar-i-evakuirovali-studentoviz-pgtu-fotoreportaz>). В межах кураторських годин здобувачі зі своїми кураторами відвідують театр та кінотеатри. В умовах карантину було проведено ряд заходів для збільшення спілкування між здобувачами та викладачами кафедри (https://www.instagram.com/pstu_economic_theory/). В Університеті діє психологічний клуб, куди можуть вільно звернутися усі учасники освітнього процесу. В ЗВО також працює медичний пункт з усім обладнанням, необхідним для надання першої медичної допомоги.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Онлайн-спілкування зі здобувачами, студентським самоврядуванням, гарантом, допоміжними та адміністративними підрозділами дало змогу стверджувати, що заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку усіх учасників освітнього процесу. Найпершими інформаційними та консультативними джерелами інформації для здобувачів є гарант та куратор. В ЗВО працюють відповідні веб-ресурси, діяльність яких регламентується Положенням про офіційні інтернет-ресурси та web-сайт (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/11/polozhennya-pro-ofitsiyni-internet-resursy-ta-web-sayt-dvnz-rdtu.pdf>). На кожному факультеті закладу є свої інтернет-ресурси, наприклад, на економічному факультеті створено телеграм канал для надання організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти (https://t.me/EkF_PSTU). Кафедра постійно проводить різні заходи зі здобувачами освіти та надає корисну інформацію професійного спрямування (https://www.instagram.com/pstu_economic_theory/). На базі Центру інноваційного підприємництва (https://www.facebook.com/cip.org.ua/?__tn__=ННН-R) за європейськими програмами проводяться навчальні курси, майстер-класи, конкурси студентських стартап-проектів, надається всебічна підтримка у реалізації проектів, що є драйвером заохочення здобувачів до неформальної освіти. Консультативна підтримка також здійснюється через викладачів навчальних дисциплін, керівників кваліфікаційних робіт. Соціальна підтримка здобувачів здійснюється профкомом університету, а саме студентською секцією профкому, та психологічною службою. Інформаційне забезпечення також реалізується електронною автоматизованою системою управління «Деканат», порталом дистанційного навчання ПДТУ.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Відео-огляд матеріально-технічного забезпечення дав змогу оцінити здатність закладу надати свої освітні послуги особам з особливими освітніми потребами: обладнання пандусом навчального корпусу та перилами, наявність спеціально-обладнаних санітарних приміщень. Під час проведення фокус-груп було з'ясовано, що за ОП не навчаються особи з особливими освітніми потребами, але згідно з п. 12 «Положення про організацію освітнього процесу», метою інклюзивного навчання в ДВНЗ «ПДТУ» є забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням їх індивідуальних особливостей. Згідно відомостей про самооцінювання, основними напрямками роботи в частині організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в університеті є: надання інформації про університет та умови навчання; забезпечення вільного доступу здобувачів освіти з проблемами опорно-рухового апарату до інфраструктури Університету; застосування дистанційного навчання; використання освітнього контенту для розширення інформаційного, навчального простору та надання здобувачам додаткових методичних матеріалів тощо. Процес навчання осіб з особливими освітніми потребами проводиться

відповідно до навчальних планів ОП за умови їх адаптації до наявних у ЗВО ресурсів та можливостей виконувати навчальний план. В окремих випадках можливе навчання за індивідуальним планом або за індивідуальним графіком, який надається деканом факультету на підставі заяви здобувача за наявності рекомендацій медичних установ, випускової кафедри та куратора академічної групи. Навчання може проводитися за допомогою порталу дистанційного навчання та з використанням технологій Classroom, Google Meet. Також в закладі діє Положення про стипендіальне забезпечення та інші форми матеріальної допомоги студентам, аспірантам і докторантам (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-stypendialne-zabezpechennya-mat-dopomoha-2018.pdf>), яким передбачено виплати соціальних стипендій.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Варто відзначити, що в Університеті дотримання політики і процедур вирішення конфліктних ситуацій ретельно відслідковується. Насамперед, працює політика попередження таких ситуацій, що регламентується Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-zapobihannya-poperedzhennya-vrehulyuvannya-vypadkiv-povyazanykh-iz-seksualnymy-domahannyamy-dyskryminatsiyeyu-dvz-pdtu.pdf>). Здобувачі ознайомлені з положенням і знають механізм дії в неприємних ситуаціях та свої права, що підтверджено онлайн-спілкуванням зі здобувачами та студентським самоврядуванням. В ЗВО також діє Положення про розгляд звернень студентів (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-rozhlyad-zvernen-studentiv-dvz-pdtu.pdf>). За ОП не було виявлено випадків конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією).

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1.Наявність достатнього рівня матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення, що здатне задовольнити освітні потреби здобувачів і сприяти досягненню ними програмних цілей, а також бажаних результатів навчання. 2.Наявність у безкоштовному доступі усієї необхідної інфраструктури та інформаційних ресурсів для реалізації освітнього процесу усіма учасниками. 3.Створення умов для безпечного освітнього середовища. Заповнення відповідних журналів та проходження регулярних інструктажів. 4.Чітка та зрозуміла регламентація щодо освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти. Наявність потужного веб-сайту та інших інтернет-ресурсів. 5.Можливість реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами за допомогою індивідуальних планів та дистанційних платформ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1.Відсутність взірцевої практики розвитку освітнього середовища. Є пропозиція в подальшому вдосконалити матеріально-технічного забезпечення в контексті технологічності (інтерактивні дошки; дорожні карти; сучасна техніка тощо). 2.Обмежені фінансові ресурси для оновлення освітнього середовища. Є рекомендація створювати колаборації з промисловими гігантами, що діють в регіоні, та з численними бізнес-структурами. Це допоможе знайти нові джерела фінансування, збільшити кількість нових проектів та залучити до оновлення ОП нестандартно думаючих стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Вивчаючи освітнє середовище, помітно, що матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення знаходиться на достатньому рівні для реалізації освітніх потреб усіх учасників навчального процесу. Цьому сприяє тривала історія ЗВО, досвід працівників, витримані традиції, тому і спостерігається поступовий розвиток та удосконалення. Проте для вдосконалення освітнього середовища до високого рівня не вистачає фінансових ресурсів. Дану проблему можливо вирішити нестандартними підходами до пошуку джерел фінансування. Загалом є зауваження до підкритеріїв 7.1., 7.2. та 7.5. Тому ЕГ дійшла спільної думки про відповідність Критерію 7 рівню «В».

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ОП погрунтовано на таких норм-х докум.: ЗУ «Про вищу освіту», Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом МОН України від 01 червня 2016 року № 600, та Методичних рекомендацій щодо розробки освітніх програм (2014 рік), відповідно до Концепція розвитку на період 2019 -2023 рр <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/kp-pdtu-2019-2023.pdf>, у відповідності до розробленої у м.Маріуполь стратегії розвитку міста «Стратегія розвитку 2021». ОП започаткована та розроблена проектною групою економ. факул. та затверджено ВР від 29.12.2016 року, протокол № 7. Ліцензовано ОП Наказ МОН від 03.03.2017 № 38-л. За період існування ОП оновлювалась і переглядалась двічі. Перший - проведений у 2017 році у відповідність до листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9-239 (Наказ №105-05 від 13.06.2017). Другий - відповідно держ. стандарту вищої освіти спец. 076 (Наказ №78-05 від 29.03.2019). З проектом ОП можна ознайомитись за посиланням <https://www.facebook.com/mar.pstu/posts/3902483679859065>. Для забезпечення якості освіти передбачається здійснювати моніторинг та періодичний перегляд ОП та забезпечувати відкритість інформації. Моніторинг і періодичний перегляд та процедури розроблення, затвердження ОП регул. Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освіти <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-yakosti-osvity.pdf>, а також здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvz-pdtu.pdf>). Протоколи засідань із стейкхолдерами щодо обговорення та вдосконалення ОП розміщено за посиланням https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1_qIsoLGMh1YeeHhIJW5kGF2eZqEuthSj, відгуки стейкхолдерів: https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1jT_gj2SXERYcQaoYT2Mno_vB-99RtcMh, відгуки академічної спільноти: https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1Er_5uPQN93pTm9y1NooCVtFuoFlFbCio. Функції адмін. та академ. управління ОП та моніторинг, передбачені Положенням про ОП, в цілому виконуються. Кафедра постійно спілкується з академ.спільнотою, стейкхолдерами, здобувачами стосовно якісного покращення ОП. Так, у 2017 році кафедра була співорганізатором міжнародної НПК «Проблеми та перспективи розвитку економіки Донбасу і Приазов'я» (Маріуполь, 25.05.17 р.) <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/13487>, на якій відбулось обговорення впровадження ОП. В обговоренні взяли участь як представники академ. спільноти, так і стейкхолдери. У 2019 році викладачі кафедри долучились до організації Міжнародної НПК «Сталий розвиток України, проблеми та шляхи їх подолання», 14.11.19 р <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/23854>. Завдяки спілкуванню з академ. спільнотою в ЗВО було впроваджено курси «Основи самоосвіти та психологія», та завдяки рекомен. стейкхолдерів було розроблено та запропоновано здобувачам дисципліни варіативної компоненти: «Торгівельна логістика», «Тренінг курс: Start-up», «Розробка НАССР».

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі залучені до обговорення ОП у різних формах. Так, зокрема 07.11.2020 р. відбулася Всеукраїнська студентська НПК "Проблеми підприємництва в умовах невизначеності". Участь у конференції взяли В.Каракулов, А.Капранов, Д.Дресвянников https://www.instagram.com/p/CHSoqPvIEIa/?utm_source=ig_web_copy_link. Відмітимо, що 21.04.2021 року на кафедрі відбувся тренінг "Підприємництво в епоху діджиталізації. Електронна торгівля і біржова діяльність онлайн". Тренінг провів Володимир Гутніков - Виконавчий директор UNIA Ukraine National Innovation Agency https://www.instagram.com/p/CN_oSJNFaAl/?utm_source=ig_web_copy_link. У ДВНЗ "ПДТУ" щорічно відбуваються опитування здобувачів. Останнє опитування відбулось у квітні 2021 року (результати очікуються). Попереднє оцінювання відбулось у лютому 2021 року "Оцінка загальних якісних параметрів навчання студентами ПДТУ", в якому брали участь здобувачі ОП <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/12/pidsumky-opytuvannya-studentiv-pro-yakist-navchannya-pdtu-2019-traven.pdf>. У межах внутрішньої системи забезпечення якості освіти передбачається здійснювати моніторинг та періодичний перегляд ОП та забезпечувати відкритість інформ. про них. Здобувачі приймають участь у різновекторних опитуваннях <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/12/pidsumky-opytuvannya-studentiv-pro-yakist-navchannya-pdtu-2019-traven.pdf>. Так, здобувачі вищої освіти взяли активну участь у роботі Всеукраїнської студентської науково-практична конференції <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/27968> під час якої здобувачі виступили з пропозицією про розробку та створення в майбутньому minor-програм. Запроп. створити на базі кафедри клуб молодого підприємця. В цьому напрямку була проведена робота і підписано Меморандум про співпрацю з "Маріупольський міський центр підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу" <https://drive.google.com/drive/u/7/folders/1tYH8RJu-Fg-yNpJT4rUpVOA6msNSviqg>. В ході розмови здобувачі підтвердили (Гай І., Прокопенко А., Широченко А., Меркуліна О., Радченко А., Танаджи О., Водолазський О., Малахова Є., Дворникова О., Ткаченко Д., Дубовой Д.), що ЗВО реагує на їхні пропозиції. В ЗВО створено та функціонує студентський сенат <https://pstu.edu/uk/university/structure/departments/studentskyj-senat/>. У студентському самоврядуванні беруть участь здобувачі, які навчаються в університеті за всіма формами навчання відповідно до Положення про студентське самоврядування ДВНЗ «ПДТУ» <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-studentske-samovryaduvannya-2017.pdf>. На рівні ЗВО здобувачі включені до складу ВРУ та факультету, на засіданнях яких проходять обговор., схвалення, затвердж. ОП та змін до них, обговорення процедур забезпечення якості освіти, в тому числі, за ОП. Під час спілкування з радою студентського самоврядування цей факт був підтверджений. ЕГ

встановлено, що думка здобувачів ОП береться до уваги під час розробки або перегляду ОП, проте здобувачі ОП не включені до груп по розробці або удосконаленню ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

На ОП надійшли рецензії роботодавців, зокрема: О. А. Політик (Віце-президент, керуючий відділенням Донецької ТПП у м. Маріуполі https://drive.google.com/file/d/1bxQ7T_UzCFsZXwiKaJzziv3_FXpzDtTJ/view?usp=sharing), яка запропонувала ввести у освітньо-професійну програму тренінг – курси; Куракулов В.А. (Голова правління ГО «Маріупольський продовольчий кластер» https://drive.google.com/file/d/17Lx-sm7xTBMlZfTQ34vI7_spijLow5VQ/view?usp=sharing), який зазначив, що до безперечних переваг освітньо-професійної програми слід віднести розроблену в університеті дисципліну вільного вибору «Основи самоосвіти та психологія» та розширення вибіркової компоненти ОПП вільного вибору здобувачів вищої освіти, що забезпечує якісніший та свідомий вибір здобувачами необхідних компетенцій враховуючи потреби ринку; Пікула О.П. (Голова правління «Маріупольський міський центр підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу» <https://drive.google.com/file/d/1dcZcVGlGegLQK6oa3qlO4GnSmfOmuGQh/view?usp=sharing>), зазначила, що економіка Маріуполя потребує диверсифікації, а саме більш стрімкого розвитку малого та середнього бізнесу, а це в свою чергу потребує наявності фахівців з цього напрямку. Протягом існування ОП роботодавці залучаються до обговорення ОП, як під час індивідуальних зустрічей так і під час заходів, які проводяться кафедрою, що спрямовані на удосконалення ОП, зокрема проведення у 2017 році Міжнародної науково – практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку економіки Донбасу і Приазов'я» (Маріуполь, 25-26 травня 2017 р.) <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/13487>, на якій відбулось обговорення впровадження ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». В обговоренні взяли участь як представники академічної спільноти, так і стейкхолдери. Також, у 2019 році Міжнародна науково-практична конференція «Сталий розвиток України, проблеми та шляхи їх подолання», яка відбулася у ДВНЗ «ПДТУ» 14-15 листопада 2019 р. <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/23854>. Під час опитування фокус-групи з роботодавцями з'ясовано, що їх активно залучають до процесу рецензування ОП: Дресвянніков Д.О. – провідний менеджер Маріупольський міський центр підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу, кандидат економічних наук; Каракулов В.А. – Голова ГО «Маріупольський продукто-вий кластер», власник пекарні «Старокримський хліб»; Мельникова Л.В. – власниця студії з пошиву одягу «Чотири сезони». Роботодавці відзначають, що їх пропозиції та рекомендації беруться до уваги при розробці та вдосконаленні ОП. Водночас, роботодавці відсутні у робочій групі по розробці ОП Менеджмент.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Оскільки ОП функціонує з 2017 року, в 2021 році має відбутися перший випуск. Тому експертами були проаналізовані напрями роботи з випускниками в цілому по університету та випускниками за економічними спеціальностями. Згідно Концепції розвитку ДВНЗ «ПДТУ» на період 2019-2023 рр. <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/kr-pdtu-2019-2023.pdf>, зокрема Стратегічні цілі 14 «Партнерство з роботодавцями - основи якості надання освітніх послуг» шляхами її досягнення є пропагування серед роботодавців індивідуальної підготовки молодих спеціалістів за замовленням підприємства, на конкретні робочі міста з конкретними додатковими знаннями в галузях, що замовляються; розповсюдження досвіду університету щодо розвитку партнерства з роботодавцями. Кафедра співпрацює з Маріупольським міським центром зайнятості, щодо надання вакансій підприємств для працевлаштування студентів в період навчання і випускників університету, проведення тематичних занять в межах ознайомчої та професійної практики. У рамках сприяння можливості кар'єрного шляху та працевлаштування здобувачів вищої освіти за ОП "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" підписано Меморандум про співпрацю з "Маріупольський міський центр підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу", співпраця з яким надає можливості на отримання грантових коштів на створення власної справи, будуть проводитись вебінари і тренінги з підприємцями ГО "Маріупольський продукто-вий кластер". Під час зустрічей було заявлено, що функції збирання, аналізу щодо кар'єрного шляху випускників покладено на Центр кар'єри (<https://pstu.edu/uk/university/departments/czentr-karyery/>). В період акредитаційної експертизи положення про центр не було представлено, оскільки перебуває в стадії погоджень. Слід зауважити, що випускників за даною ОП ще не було. Під час спілкування з різними фокус-групами виявлено, що практика збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників на рівні Університету не проводиться. У майбутньому в Університеті передбачається створення асоціації випускників університету та Інтернет-сторінок випускників на відповідних ресурсах університету. ЗВО та кафедри рекомендовано удосконалити практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Прийняті рішення в ЗВО у межах внутрішньої системи забезпечення якості освіти ДВНЗ «ПДТУ» регулюються Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освіти ДВНЗ «ПДТУ» <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-yakosti-osvity.pdf>, а також здійснюється згідно з Положенням про організацію

освітнього процесу в ДВНЗ «ПДТУ» (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvnz-pdtu.pdf>). Також університетом забезпечується доступ викладачів та здобувачів до повнотекстових видань через інформаційно-бібліотечну систему <https://ntb.pstu.edu/uk/>. За результатами опитування здобувачів за ОП є незадоволеність щодо часу проведення ознайомчої та професійної практики, здобувачі вважають, що було б доцільно на практику відводити тижні на початку або наприкінці навчального семестру (Гай І., Прокопенко А., Широченко А., Меркуліна О., Радченко А., Танаджи О., Водолазський О., Малахова Є., Дворникова О., Ткаченко Д., Дубовой Д.). Під час спілкування у фокус-групах з'ясовано, що в Університеті існує система забезпечення якості освіти, яка вчасно реагує на виявлені недоліки в ОП або в освітній діяльності з реалізації ОП. Таке реагування відбувається як на рівні кафедри та Гаранта ОП, так і на рівні економічного факультету та Університету. Водночас, ЕГ звертає увагу ЗВО на те, що необхідно удосконалити координацію заходів щодо моніторингу якості освітніх програм та освітньої діяльності на рівні Університету. Зокрема, через розширення функціональних обов'язків відділу забезпечення якості освіти.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОП проходить процедуру первинної акредитації тому зауваження та пропозиції попередніх акредитацій відсутні. Разом з тим, під час спілкування з ЕГ усі учасники освітнього процесу за даною ОП підтвердили свою готовність враховувати пропозиції і рекомендації, спрямовані на підвищення якості ОП «Підприємство, торгівля та біржова діяльність», у майбутньому.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В академічній спільноті ДВНЗ «ПДТУ» сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми. Усі учасники освітнього процесу за ОП добре обізнані з відповідними внутрішніми нормативними документами ЗВО з питань якості освіти, оновлення ОП, налагодження ефективного зворотного зв'язку з усіма групами стейкхолдерів, а також чітко дотримуються вимог цих документів у своїй діяльності. В академічній спільноті ЗВО проводиться систематична робота по формуванню культури якості: приділяється постійна увага модернізації ОП та освітніх компонент з урахуванням потреб стейкхолдерів, тенденціям розвитку галузей знань та ринку праці; культивується професіоналізм та творча ініціатива НПП; вдосконалюється матеріально-технічна база навчального процесу. В ЗВО популяризується академічна доброчесність. Під час співбесід зі здобувачами та представником бібліотеки виявлено, що в ЗВО систематично проводиться перевірка на плагіат наукових робіт як здобувачів так і НПП. Для цього укладена угода з компанією Unicheck. Під час співбесіди з академічним персоналом виявлено, що НПП кафедри зацікавлені та вмотивовані до подальшого розвитку ОП та освітньої діяльності. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти ДВНЗ «ПДТУ» <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-yakosti-osvity.pdf> на першому рівні організація ВСЗЯО здійснюється опитування здобувачів вищої освіти щодо якості ОП, якості викладання, якості ресурсного та інформаційного забезпечення освітнього процесу. На другому рівні управління якістю вищої освіти здійснюється викладачами кафедри при безпосередньому керівництві гаранта ОП та завідувача кафедри. На рівні ОП здобувачі вищої освіти включаються до складу груп моніторингу та перегляду ОП. Відповідальний за освітній компонент бере участь у забезпеченні якості ОП як викладач дисципліни та учасник педагогічної експертизи. На третьому рівні організація ВСЗЯО реалізується на факультеті під безпосереднім керівництвом декана. На університетському рівні ВСЗЯО є як органи загального управління, так і спеціально створені підрозділи та призначені особи, до виключної компетенції яких відносяться само процеси забезпечення якості. За результатами зустрічей у фокус-групах встановлено, що думки представників академічної спільноти беруться до уваги на всіх етапах розробки та оновлення ОП. Зокрема, на засіданнях випускової кафедри, вченій раді факультету, вченій раді ДВНЗ «ПДТУ» тощо регулярно розглядаються питання щодо оновлення ОП, змісту навчальних дисциплін, вдосконалення форм та методів організації навчального процесу. Крім того, усі учасники освітнього процесу висловили свою готовність до участі у процесі постійного підвищення якості освіти у ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. Наявність формально закріплених процедур розробки, моніторингу та перегляду освітніх програм, в яких активно приймають участь здобувачі, роботодавці та інші стейкхолдери. 2. Існування чітких процедур щодо оновлення ОП. Існування нормативно-методичних роз'яснень правил і процедур формування та оцінювання системи внутрішнього забезпечення якості ОП. 3. ЗВО має ключові елементи системи внутрішнього моніторингу якості освітніх програм. 4. Академічна спільнота вмотивована та готова до подальшого розвитку ОП та освітньої діяльності. Високий рівень культури якості у ЗВО. 5. В ЗВО активно культивується академічна доброчесність.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

1. Постійно моніторити участь викладачів в семінарах, тренінгах та програмах пов'язаних із формуванням культури якості освіти. Рекомендовано врегулювати можливості гаранта щодо процедури вибору та рекомендації НПП щодо забезпечення окремих освітніх компонент. 2. Результати моніторингу та врахування пропозицій стейкхолдерів з питань оновлення ОП та якості освітньої підготовки доступні лише для внутрішнього користування у ЗВО. Рекомендації: ЕГ вважає за доцільне рекомендувати узагальнити результати моніторингу пропозицій усіх стейкхолдерів, у тому числі здобувачів вищої освіти та студентського самоврядування, роботодавців, академічної спільноти, випускників тощо, та врахування цих пропозицій у вигляді єдиного документа та оприлюднити його у відкритому доступі на сайті ЗВО. 3. Недостатня структурованість внутрішньої системи забезпечення якості освіти: врахування думки здобувачів під час розробки та перегляду ОП носить епізодичний характер. 4. В Університеті відсутній систематичний моніторинг кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників. Рекомендовано проводити систематичний моніторинг кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників на рівні Університету.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 8.1-8.7: дотримуються затверджені процедури розробки та моніторингу освітньої програми, здобувачі, представники органів студентського самоврядування, роботодавці залучені до процесу розробки та перегляду освітньої програми; підтримується зв'язок з випускниками аспірантури; система забезпечення якості в цілому забезпечує реагування на виявлені недоліки; ведеться робота по врахуванню результату попередніх акредитацій при удосконаленні освітньої діяльності; ведеться активна робота по вдосконаленню цілісної внутрішньої системи забезпечення якості; можна констатувати про наявність культури якості в університеті. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми критерію 8 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На офіційному сайті «ПДТУ» (<https://pstu.edu/uk/university/>) подані внутрішні нормативно-правові акти, що визначають правила та процедури, права та обов'язки учасників освітнього процесу, що забезпечує виконання вимог Законів України «Про доступ до публічної інформації» і «Про вищу освіту», «Про засади запобігання і протидії корупції». Кожен структурний підрозділ має свою сторінку в соціальних мережах Телеграм, Фейсбук, Інстаграм. Освітня діяльність в університеті регулюється: Статутом ДВНЗ «ПДТУ» <https://drive.google.com/file/d/oByEpsiVIDfsBRU9GVXRnS2lmUDA/view>, Положенням про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «ПДТУ» <https://pstu.edu/wp-content/uploads/2020/01/polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-dvznptdu.pdf>; Положенням про студентське самоврядування ДВНЗ «ПДТУ» <https://pstu.edu/wpcontent/uploads/2020/01/polozhennya-studentske-samovryaduvannya-2017.pdf> тощо. В процесі роботи ЕГ порушень щодо встановлених правил та процедур, прав та обов'язків, а також принципу публічності, зафіксовано не було.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Інформація про оприлюднення ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність з метою отримання зауважень та пропозицій зацікавлених сторін (стейкхолдерів) міститься на офіційному сайті <https://pstu.edu/uk/informacziya->

2/obgovorennya-osvitnih-program/ та на <https://www.facebook.com/economteor> . На сайті наявний діючий варіант ОПП, проект програми 2021 р., Наявні протоколи обговорення ОПП за участю роботодавців.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» опубліковано на сайті ЗВО (<https://pstu.edu/wp-content/uploads/2019/04/076-%D0%91-%D0%9F%D0%A2%D0%91-2019.pdf>). Робочі програми (силабуси) розміщені на сайті сторінці науково-технічної бібліотеки «ПДТУ» <http://umm.pstu.edu/handle/123456789/41> . Для інформування цільових аудиторій про результати діяльності кафедри та залучення абітурієнтів створено сторінку в Facebook (<https://www.facebook.com/economteor>) та аккаунт в Instagram (https://www.instagram.com/pstu_economic_theory/). Проте навчальні плани за ОП у відкритому доступі відсутні і окремої сторінки з опублікованими рекомендаціями роботодавців та інших стейкхолдерів для ОП на сайті ЗВО не знайдено.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. Достовірність та достатня повнота публічної інформації. 2. Подана інформація є доступною, чіткою та зрозумілою, відповідає дійсності. 3. Прозорість та публічність є систематичними та постійними. 4. Наявність розширеної мережі інформаційно-комунікативних каналів для здобувачів через соціальні мережі у кожного структурного підрозділу «ПДТУ».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

1. Навчальні плани за ОПП відсутні у відкритому доступі. 2. На інформаційних ресурсах ЗВО не оприлюднені результати обговорення ОПП зі стейкхолдерами. Рекомендації: 1. Для спрощення комунікаційних процесів між стейкхолдерами та кафедрою можна додати в соціальних мережах посилання на сторінку обговорення проекту ОПП. 2. Опублікувати інформацію щодо процедури подання рекомендацій з удосконалення ОПП (час, місце обговорення, посилання на відеоконференцію для публічного обговорення тощо).

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОПП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 9.1., 9.2. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 9.3, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОПП та освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 9 з недоліками, що не є суттєвими. Недоліки можуть бути усунені найближчим часом.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Для підтримки та розвитку інноваційного потенціалу робочих місць, а також для створення і розвитку регіональної економіки важливо запобігти відтоку активної, кваліфікованої молоді у більш розвинені регіони України або за кордон. Одним зі способів є підтримка та навчання підприємців в регіоні, які будуть створювати нові та привабливі підприємства і спонукати молодь залишитися на Сході України. Очевидно, що ключовою ідеєю у сприянні розвитку і просуванню підприємницької діяльності в ДВНЗ "ПДТУ" є розвиток підприємницького мислення студентів та викладачів ОП, щоб вони переключили свою дослідницьку діяльність із теоретичного підходу на більш практичний та орієнтований на результати навчання. ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» має 90 - річний досвід в освітній діяльності і, зокрема, кафедра економічної теорії та підприємництва має досвід понад 50 років (як кафедра загальноосвітніх дисциплін). Університет має потужну матеріально – технічну базу. Кафедра добре оснащена: 5 предметних (лекційних аудиторій) мають мультимедійні комплекси (ноутбук і проектор), на кафедрі є три точки wi-fi, доступ здобувачів до мережі Інтернет є безкоштовним. Обладнано аудиторію курсового та дипломного проектування, яка оснащена комп'ютерами та має безкоштовний доступ до мережі Інтернет. Спілкування з ректором, деканом факультету, зав. кафедрою (гарантом), окремими представниками професорсько-викладацького складу справило позитивне враження про розуміння системи цінностей, культури якості освітнього процесу, їх локомотивність у продукуванні та поширенні інституційних цінностей та інституційної культури у ДВНЗ «ПДТУ», а також створений «дух командної атмосферності» ДВНЗ «ПДТУ». Варто відзначити корпоративну згуртованість професорсько-викладацького складу випускової кафедри, а також корпоративну згуртованість у цілому на рівні університету. Сама процедура проведення акредитації у дистанційному режимі попри необхідність виділення більшої кількості часу на опрацювання документації (через неможливість візуального огляду) проведена добросовісно. Онлайн зустрічі проходили згідно програми візиту, склад їх учасників відповідав заздалегідь узгодженому, необхідні матеріали на запит експертної групи було надано. Фактів впливу, погроз щодо членів експертної групи не було.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Валінкевич Наталія Василівна

Члени експертної групи

Окландер Тетяна Олегівна

Кирилюк Оксана Василівна